

การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวอรนุช รัตนเลิศสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Extension of Safety Crop Production Adhering to New Dimension of
Agricultural Extension System, MRCF, by the Office of Agricultural
Extension and Development, Division 6, Chiang Mai Province**

Miss Oranud Rattanaloesakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อและนามสกุล นางสาวอรนุช รัตนเลิศสกุล

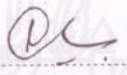
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

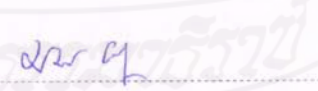
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เบลูจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เบลูจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย นางสาวอรนุช รัตนเลิศสกุล รหัสนักศึกษา 2569000942 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (2) แหล่งข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (3) การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 425 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 206 ราย สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า (1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.95 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีระยะเวลารับราชการเฉลี่ย 16.17 ปี เงินเดือนเฉลี่ย 26,797.25 บาท มากกว่าครึ่งมีตำแหน่งระดับชำนาญการและเคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS เฉลี่ย 1.59 ครั้ง เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF เฉลี่ย 1.97 ครั้ง มีพื้นที่รับผิดชอบเฉลี่ย 1.42 ตำบล 14.82 หมู่บ้าน (2) มีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) มีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล อยู่ในระดับมาก (4) ตัวแปรอิสระ การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF และช่องทางการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (5) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล คือ ขาด shape file หมู่บ้าน และข้อมูลทางการเกษตร สำหรับข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมการเกษตรควรมีการทำสัญญาข้อตกลงการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย

คำสำคัญ การผลิตพืชผักปลอดภัย ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF จังหวัดเชียงใหม่

Thesis title: The Extension of Safety Crop Production Adhering to New Dimension of Agricultural Extension System, MRCF, by the Office of Agricultural Extension and Development, Division 6, Chiang Mai Province

Researcher: Miss Oranud Rattanaoedsakul; **ID:** 2569000942;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic social and economic status of sub-district agricultural extensionists, (2) the accessibility to information sources, knowledge and understanding of the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF, (3) the utilization of new dimension of agricultural extension system, MRCF on the extension of safety crop production, (4) factors affecting the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF, and (5) problems and suggestions on the extension of safety crop production adhering to new dimension of agricultural extension system, MRCF.

The population in this study was 425 sub-district agricultural extensionists who had worked in the area under the Office of Agricultural Extension and Development, Division 6, Chiang Mai Province; 206 samples were selected by using specific random sampling methodology. The data were collected by using questionnaires. The statistical methodology was used to analyze the data by computerized program including frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) more than a half of the responded sub-district agricultural extensionists were female, with average age of 42.95 years; most of them held a bachelor degree; the average period of serving a civil servant was 16.17 years; the average salary was 26,797.25 Baht; more than a half of them had a position as a specialist, used to be trained in GIS program usage at an average of 1.59 times, and used to be transferred knowledge of MRCF policy at an average of 1.97 times; and each person had responsibility for an average of 1.42 sub-districts or 14.82 villages. (2) the agricultural extensionists could access the information sources and had been transferred knowledge of the safety crop production from personal/activity/mass media, in general, at medium level. (3) The agricultural extensionists had utilized new dimension of agricultural extension system, MRCF into the extension of safety crop production at sub-district level at high level. (4) The information accessibility of the safety crop production, knowledge and understanding of the safety crop production, knowledge reception of MRCF policy, knowledge and understanding of MRCF policy, and communication channels of agricultural extensionists, affecting the utilization of new dimension of agricultural extension system, MRCF on the extension of safety crop production. Furthermore (5) agricultural extensionists had problems of the lacks of village geographic information system and agricultural information. They suggested that the Department of Agricultural Extension should have signed a contract at ministry/department level to be able to access the updated data of the aerial photograph maps for the field utilization.

Keywords: Safety crop production, New Dimension of Agricultural Extension System, MRCF, Chiang Mai Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา อนุเคราะห์ดูแลเอาใจใส่และให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาติดตามให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำให้ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์และเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายวุฒิฉัตร เสนิงศ์ ณ อยุธา เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน นายขงยุทธ อ่อนอุระ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช นางสาวสุรีย์ มณีธร หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนทุกท่านที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการทำการวิจัยและรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณกำลังใจจากบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกคน ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท รุ่นที่ 14 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคเหนือตอนบน ที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา นับเป็นสิ่งที่มิมีคุณค่าอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน สร้างพื้นฐานการศึกษา เป็นแบบอย่างในการศึกษาหาความรู้ อดทน ต่อสู้ปัญหา จนนำพาผู้วิจัยมาสู่ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์ความดีอันพึงมีพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

อรนุช รัตนเลิศสกุล

มิถุนายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
การส่งเสริมการเกษตรและระบบส่งเสริมการเกษตร	8
แนวคิด และแนวทางการส่งเสริมการเกษตร	15
การผลิตพืชผักปลอดภัย	18
การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	27
สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่	33
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	54
ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	62
ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร	78
ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล	79
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	87
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	95
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	118
ก แบบสอบถาม	119
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม	137
ประวัติผู้วิจัย	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 48
ตารางที่ 4.1	สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล 55
ตารางที่ 4.2	สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล 58
ตารางที่ 4.3	ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้า เกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 61
ตารางที่ 4.4	แหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย 62
ตารางที่ 4.5	แหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF 64
ตารางที่ 4.6	การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT..... 67
ตารางที่ 4.7	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย..... 68
ตารางที่ 4.8	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย..... 70
ตารางที่ 4.9	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF..... 71
ตารางที่ 4.10	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF..... 74
ตารางที่ 4.11	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริม การเกษตรมิติใหม่ MRCF..... 74
ตารางที่ 4.12	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF..... 77
ตารางที่ 4.13	ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร..... 78
ตารางที่ 4.14	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิต พืชผักปลอดภัยในระดับตำบล.(Mapping)..... 79
ตารางที่ 4.15	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิต พืชผักปลอดภัยในระดับตำบล.(Remote Sensing)..... 81
ตารางที่ 4.16	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิต พืชผักปลอดภัยในระดับตำบล.(Community Participation)..... 83
ตารางที่ 4.17	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิต พืชผักปลอดภัยในระดับตำบล.(Specific Field Service)..... 85

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18	สรุปการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปฏิบัติในการส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัย..... 86
ตารางที่ 4.19	ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่)..... 87
ตารางที่ 4.20	ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร)..... 89
ตารางที่ 4.21	ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย)..... 90
ตารางที่ 4.22	ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง)..... 91
ตารางที่ 4.23	สรุปปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิต พืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF..... 92
ตารางที่ 4.24	ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF..... 93
ตารางที่ 4.25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์..... 96
ตารางที่ 4.26	สัญลักษณ์ที่ใช้กับตัวแปร ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม..... 97
ตารางที่ 4.27	เมตริกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรอิสระ 15 ตัวแปร..... 99
ตารางที่ 4.28	การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง..... 100

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 การเชื่อมโยงการทำงานกับการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF	16
ภาพที่ 2.2 แสดงการเชื่อมโยงและผลการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่	33
ภาพที่ 2.3 แผนที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน	35

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชากรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น ตามกระแสเรื่องการรักษาสุขภาพ และความใส่ใจถึงแวดล้อม ผลผลิตอาหารปลอดภัยและมีคุณภาพจึงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นเป็นอย่างมาก เกษตรกรจึงจำเป็นต้องผลิตพืชผักให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการส่งออกผลผลิตทางการเกษตร สร้างรายได้เข้าประเทศปีละหลายล้านบาท

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตสินค้าเกษตรและคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) โดยมีการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ในงานต่างๆ เช่น ระบบการผลิต ระบบการตลาด ระบบส่งเสริมการเกษตรรวมถึงระบบการวิจัยและพัฒนา จากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานด้านการเกษตร ส่งผลให้ภาพรวมจากเดิมใช้คนเป็นหลัก เปลี่ยนมาเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์ มีระบบสื่อสารเข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทำให้เรื่องข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ มีบทบาทมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการส่งเสริมการเกษตรจากระบบฝึกอบรม และเยี่ยมชม (Training and Visit System : T & V System) ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ จนถึงปัจจุบันมาเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCSF (Mapping , Remote Sensing , Community Participation , Specific Field Service) เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร โทรคมนาคม

โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่นั้น ได้มีการนำรูปแบบ MRCF System มาใช้ในการทำงานทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ ตำบล ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและภารกิจต่างๆ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูล และขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม เป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการจากภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ทันสถานการณ์ และทั่วถึง (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:7)

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนา ในด้านต่างๆ ทั้งด้านการผลิตทางการเกษตร และการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่นั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องเห็นบทบาท ตัวตน และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างชัดเจน ในฐานะของ “ผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่” และ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” โดยมีคติประจำใจในการทำงานคือ “การเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด” หรือ “Change to the Best” เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จึงได้นำเอาหลักการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF System มาใช้ในการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย ในโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) พ.ศ.2557 โดยการนำข้อมูลแผนที่ด้านพื้นที่และทรัพยากร ด้านสินค้า และด้านคนมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง และใช้ระบบสารสนเทศมาใช้ในการติดตาม ให้คำแนะนำแก่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการปรับบทบาทของตนเอง เปลี่ยนวิธีการคิดและการทำงาน รวมทั้งปรับระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้สามารถบูรณาการทรัพยากรจากทุกภาคส่วน เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

จากการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาผลการดำเนินงานการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในปีต่อๆ ไป และสามารถนำผลที่ได้ไปวางแผนในการขยายไปสู่กิจกรรม และพื้นที่อื่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

2.2 เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

2.3 เพื่อศึกษาการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

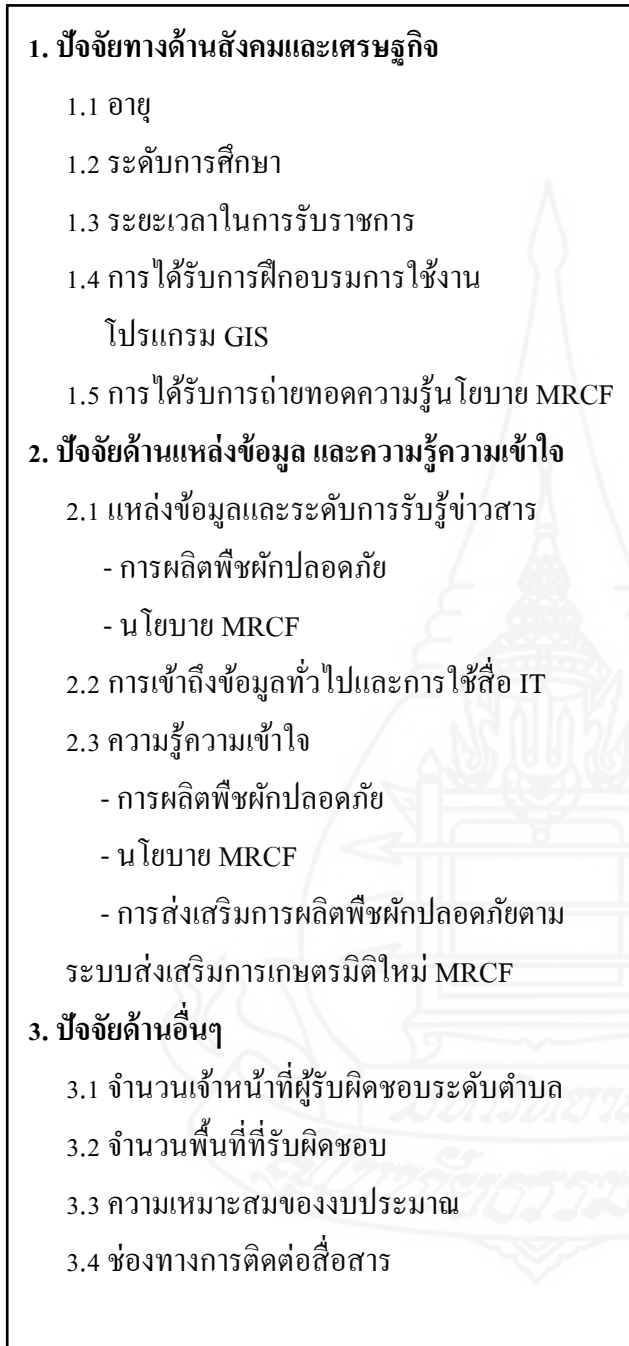
2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย แสดงในภาพที่ 1.1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจและปัจจัยด้านอื่นๆ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ มีขอบเขตดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พะเยา น่าน แพร่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จำนวน 425 ราย

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

5.2.1 ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ เงินเดือน การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF

5.2.2 ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT และความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบาย MRCF การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

5.2.3 ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จำนวนพื้นที่รับผิดชอบ ความเหมาะสมของงบประมาณ และช่องทางการติดต่อสื่อสาร

5.3 ขอบเขตด้านประชากร เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2557

5.4 ขอบเขตด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม – มีนาคม 2558

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **ปัจจัย** หมายถึง สาเหตุหรือองค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

6.2 **พืชผักปลอดภัย** หมายถึง พืชผักที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้มีความสะอาด ไม่มีสารพิษ สารปนเปื้อนตกค้างในผลผลิต หรือมีตกค้างแต่ไม่เกินระดับค่ามาตรฐานความปลอดภัยของปริมาณสารพิษตกค้างตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

6.3 **GIS** หมายถึง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) คือ กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial data) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยการกำหนดข้อมูลเชิงบรรยายหรือข้อมูลคุณลักษณะ (attribute data) และสารสนเทศ เช่น ที่อยู่ บ้านเลขที่ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ (spatial data) เช่น ตำแหน่งบ้าน ถนน แม่น้ำ เป็นต้น ในรูปของ ตารางข้อมูล และ ฐานข้อมูล โดยใช้งานผ่านโปรแกรม Arc View , Arc map หรือ QGIS

6.4 **ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF** หมายถึง นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นกรอบที่ใช้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยใช้ Mapping , Remote Sensing , Community Participation , Specific Field Service โดยมีรายละเอียด ดังนี้

Mapping (M) หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่ในการทำงาน

Remote Sensing (R) หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการประสานงานและให้บริการเกษตรกรด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลระยะไกล

Community Participation (C) หมายถึง ใช้วิธีการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม

Specific Field Service (F) หมายถึง การเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงจุดและยั่งยืน

6.5 **เกษตรกร** หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ. 2557

6.5 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานพื้นที่รับผิดชอบประจำตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

6.6 เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เครื่องจับพิกัด GPS อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมข้อมูล การสืบค้น การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอและถ่ายทอดข้อมูลสารสนเทศ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

6.7 ระยะเวลาในการรับราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ เกษตรเริ่มทำงานในกรมส่งเสริมการเกษตรจนถึงปัจจุบัน

6.8 แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบาย MRCF และข้อมูลอื่นๆ

6.9 การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบาย MRCF ทั้งที่เป็นรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

6.10 การนำไปปฏิบัติ หมายถึง การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น

7.2 เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องตามนโยบายและเป้าหมายของกรมส่งเสริมการเกษตร

7.3 เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้เป็นข้อมูลในการวางแผนการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในปีต่อไป

7.4 นำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมการเกษตร และระบบการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิด และแนวทางการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
3. การผลิตพืชผักปลอดภัย
4. การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
5. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การส่งเสริมการเกษตรและระบบส่งเสริมการเกษตร

1.1 การส่งเสริมการเกษตร

1.1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ดิเรก ฤกษ์หรัย (2527: 10) กล่าวว่า iva การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Work) คือ กระบวนการในการให้การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเอง ช่วยตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงการกินคืออยู่ดีของคนในชุมชนโดยส่วนรวม ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2527: 33) ได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่ประกอบกับการแนะนำหรือบริการความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะและวิทยาการแผนใหม่ ให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่รู้หรือยังไม่เข้าใจถูกต้อง ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อความเข้าใจในปัญหาต่างๆ ให้เกษตรกรนำไปคิด ตกลงใจ และปฏิบัติตาม อันจะยังผลให้เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและเพิ่มรายได้

วิรัช คุงคะจันทร์ (2535: 13) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้ว่าการส่งเสริมการเกษตร คือ การให้การศึกษาแก่บุคคลในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกร แม่บ้าน และบุตรหลาน การให้การศึกษาด้านการส่งเสริมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองและสนับสนุนให้บุคคลดังกล่าวซึ่งเป็นผู้รับการส่งเสริมสามารถเข้าใจถึงปัญหา ตระหนักถึงปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับประกอบอาชีพของตนเองเป็นสำคัญ

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540: 28) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร (agricultural extension) หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ทางการเกษตรไปแนะนำ เผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่างๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์แก้ไข

ขงยุทธ ศรีเกี่ยวพัน และคณะ (2555: 13) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ไปนำเสนอให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะทางการเกษตรจนทำให้สามารถนำไปใช้สำหรับการผลิตทางการเกษตรได้ประสบผลสำเร็จ

สุธีรา สถาปัตย์ (2555: 9) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาเกษตรกรโดยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยวิธีการปฏิบัติจริงและเน้นการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรให้มีความรู้ ความสามารถ และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในการประกอบอาชีพการเกษตรที่ ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ครอบครัวกินดีอยู่ดีและมีความสุขอย่างมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของเกษตรกร

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปว่าการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ หรือวิทยาการใหม่ๆ ให้แก่บุคคลในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร ให้เข้าใจถึงปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้น พัฒนาความรู้และทักษะทางการเกษตรจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จนเป็นผลสำเร็จ เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น ได้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของเกษตรกร

1.1.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

Swanson (1984) อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556: 35-38) การส่งเสริมการเกษตรมีกลไกสำคัญที่สุด คือ การดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1) รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป

(1) การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ (*Conventional Agricultural Extension Approach*) เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ในลักษณะวันต่อวันเป็นปกติของการปฏิบัติตามระเบียบราชการเหมือนกันทั่วประเทศ เป้าหมายของการส่งเสริมรูปแบบนี้จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวในชนบทด้วยการบริหารจัดการจะดำเนินการโดยรัฐบาลส่วนกลาง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก

(2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนเกษตรกร (*Training and Visiting System*) เพื่อมุ่งพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิตในฟาร์มของแต่ละบุคคล โดยเป็นรูปแบบของระบบมุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดเกษตรกร โดยการเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

2) รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก (*Alternative Approaches*)

(1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง (*Commodity Specialized Approach*) เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้า การตลาด และราคาสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ เป็นการลงทุนการผลิตให้สามารถดำเนินการผลิตอย่างคุ้มค่าในเชิงธุรกิจ ความสำเร็จของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะสามารถวัดได้จากผลผลิตและผลิตภัณฑ์รวมเฉพาะพืชนั้นๆ เป็นสำคัญ

(2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (*Agriculture Extension Participatory Approach*) เป็นการส่งเสริมที่คาดว่าเกษตรกรจะมีภูมิปัญญาในการทำการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตผลผลิตทางการเกษตร โดยเกษตรกรจะมีโอกาสได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากความรู้ใหม่เพื่อผนวกเข้ากับสิ่งที่เขารู้แต่เดิมนั้น การดำเนินการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถดำเนินการโดยการประชุมพบปะของกลุ่ม การแสดงสาธิต โดยท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีการผลิต ความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้สามารถวัดจากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร การดำเนินการสามารถขยายผลต่อเนื่องได้อย่างดีด้วย

(3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ (*Project Approach*) เป็นการมุ่งที่จะดำเนินการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการเวลาที่รวดเร็ว ดำเนินการ โดยองค์กรของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การส่งเสริมจะไม่มุ่งเฉพาะผลกระทบต่อการผลิตหรือการพัฒนาเกษตรกรในชนบทในเวลาที่กำหนด มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น การดำเนินการส่งเสริมจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานกลางของรัฐ

การใช้ทรัพยากรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจากต่างประเทศ ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะอันสั้นเท่านั้น

(4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม (*The Farming System Development*) เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งจะใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย (Small Farmer) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตจากผลวิจัยที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเกษตรกรตามสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่นนั้นๆ การวัดความสำเร็จสามารถจะดำเนินการวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจากโครงการส่งเสริม และสามารถประยุกต์ใช้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว

(5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย (*Cost Sharing Approach*) เป็นการคาดหมายว่าการดำเนินงานส่งเสริม และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลผลิตจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนท้องถิ่นและส่วนกลางจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดร่วมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาตนเองของเกษตรกรและเพิ่มผลผลิตจากฟาร์ม จะดำเนินการควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ร่วมกัน ความสำเร็จวัดได้จากความสนใจ และปรารถนาเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร เพราะบางครั้งเขาต้องมีส่วนในการเสียค่าใช้จ่ายด้วย ไม่ว่าจะด้วยตนเอง หรือจากกลุ่มเกษตรกรของตน

1.1.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556: 38-47) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมเกษตร 5 วิธี ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (*Number of Target Population Oriented*)

(1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (*Individual Method*) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล จะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการผู้ถ่ายทอด ทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่น และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นโอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถจะรับข้อมูลปัญหา ตลอดจนรับภูมิปัญญาของเกษตรกรกลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ มีหลายวิธีดังนี้ การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร เกษตรกรมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

(2) *วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method)* การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากชั้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) เลยก็ได้ วิธีการนี้หากมีการจัดเตรียมการเป็นอย่างดี มีเป้าหมายและดำเนินการอย่างมีระบบแล้วก็จะให้ผลดีอย่างมากต่อการสร้างพลังกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มจะมีปฏิริยาสนองตอบต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และต่อความคิดทั้งหลายที่สมาชิกกลุ่มได้แสดงออกด้วยการกระตุ้น และแนะนำแนวทางอย่างเหมาะสมพลังกลุ่มก็จะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่ม โดยสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นผู้ผลักดันให้เป็นไปได้ตามสิ่งที่จะยอมรับนั้น โดยมีวิธีการต่างๆ ดังนี้ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

(3) *การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method)* การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อสารมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่ นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี และใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป และการจัดนิทรรศการ

2) *การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ (Purpose Oriented)* การดำเนินการส่งเสริม โดยวิธีนี้จะมีลักษณะแตกต่างกันในหลายแบบด้วยกัน ดังนี้

(1) *การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว (Single Topic Approach)* มีข้อสมมติว่าถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติตามได้ผลเป็นการง่ายที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง

(2) *การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องพร้อมๆ กัน (Integrated Approach of Package Approach)* โดยการส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างไรอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยในการผลิตหลายๆ อย่างตามความจำเป็น

(3) *การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน (Farm and Home Approach)* ต้องคำนึงว่าฟาร์มและบ้านเรือนรวมกันเป็นหน่วยเดียว การเข้าถึงแบบนี้เพื่อที่จะให้บุคคลเป้าหมายเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเพิ่มรายได้ โดยการลงทุนผลิตต่ำสุดและได้กำไรมากที่สุดในการทำงานในบ้านและฟาร์ม

(4) *การส่งเสริมโดยการเลือกท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ เฉพาะ (Intensive)* โดยการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้นหรือเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่สำคัญ

3) *วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ (Change Agent Oriented)* นับเป็นวิธีการส่งเสริมอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ทีมนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4) *วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ (Information Technology Oriented)* ปัจจุบันวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ได้แก่ การพัฒนาคอมพิวเตอร์ การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียมและการวิวัฒนาการส่งข้อมูลผ่านเครื่องสมอลหรือคอมพิวเตอร์จะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดมากที่สุดและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว การส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการที่สามารถนำข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่มีอยู่ในระบบสื่อสารข้อมูลทางไกลมาใช้ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกและผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดยิ่งทั้งยังสามารถจะรับข้อมูลหรือเข้าสู่ข้อมูลตรวจสอบและติดตามสถานะทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีการผลิตและข้อมูลการตลาดได้ด้วย อันเป็นผลต่อการกำหนดแนวทางการผลิต สำหรับอนาคตของการพัฒนาทางการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องได้รับการพัฒนาการใช้การรวบรวมข้อมูลความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรได้ โดยเฉพาะปัจจุบันมีเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบ Internet และผ่านโทรศัพท์มือถือ อันจะเป็นผลต่อการพัฒนาความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วเหมาะสมอีกด้วย

5) *วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Community Oriented)* ในปัจจุบันนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการเกษตร ในลักษณะของการประสานหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสานกับความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น เกษตรกรจะสามารถเรียนรู้กระบวนการผลิต การใช้เทคโนโลยี ผสมผสานกับภูมิปัญญาของตนอย่างดียิ่ง

(1) *ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล* ซึ่งจัดเป็นนโยบายที่ดีของกรมส่งเสริมการเกษตร อันเป็นศูนย์ที่เกษตรกรดำเนินการในลักษณะรวมกลุ่มกันเป็นคณะกรรมการและดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านระบบต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านตัวเกษตรกรผู้นำ ปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้เกษตรกรเรียนรู้ร่วมกัน ได้ดีและเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่ในการสนับสนุนข้อมูลและการจัดการได้เป็นอย่างดีด้วย

(2) *ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล* อันเป็นศูนย์หรือการรวมกลุ่มของเกษตรกร ตลอดจนชาวบ้านในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นของเขาเอง ปัจจุบันสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) จะเป็นผู้ดำเนินการ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรสามารถใช้ข้อได้เปรียบดังกล่าวในการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร การตลาดได้อย่างดีด้วย

1.2 ระบบการส่งเสริมการเกษตร

1.2.1 ความหมายของระบบการส่งเสริมการเกษตร

สุกัญญา อธิปอนันต์ (www.research.doae.go.th/webphp/pttsongserm.pp: คั่นคั่น 5 กรกฎาคม 2557) ระบบส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตร ทั้งการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วสันต์ กู้เกียรติกุล (<https://www.gotoknow.org/posts/53266>: คั่นคั่น 7 กรกฎาคม 2557) ระบบส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการทำงานส่งเสริมการเกษตรที่เชื่อมสัมพันธ์องค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการทำงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และผลผลิตผลลัพธ์ของงาน

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการ วิธีการ และขั้นตอนการทำงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เชื่อมสัมพันธ์องค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งการปฏิบัติงานในพื้นที่และการสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์ของงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน

1.2.2 ระบบส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2555: 1) ระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย การทำงานในพื้นที่ และการสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ มีแนวทางดังนี้

1) การปฏิบัติงานในพื้นที่ เน้นการใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน และการบูรณาการการทำงานในพื้นที่ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกับแผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยเสริมหนุนให้ศูนย์ บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) สามารถบริหารจัดการในเรื่อง

- (1) การจัดทำข้อมูลการเกษตร
- (2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
- (3) การจัดเวทีเรียนรู้/การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- (4) การให้บริการทางการเกษตร

รวมทั้ง ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่องค์กรเกษตรกร วิชาชีพ ชุมชน และเครือข่าย

2) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน เน้นการใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร และการนิเทศงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการ

เชื่อมโยงทางวิชาการ อย่างเป็นระบบ จากส่วนกลาง/เขต หรือหน่วยงานวิชาการในพื้นที่ ถ่ายทอดสู่เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรได้อย่างมั่นใจ ประกอบไปด้วย เวทีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เวทีการประชุมเพื่อการบริหาร และการนิเทศงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย การทำงานในพื้นที่ โดยเน้นการใช้กลไกเครือข่ายต่างๆ ในการบูรณาการ ช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนแก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย และสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ โดยเน้นการใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรและการนิเทศงาน

2. แนวคิด และแนวทางการส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

2.1 ความหมายระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

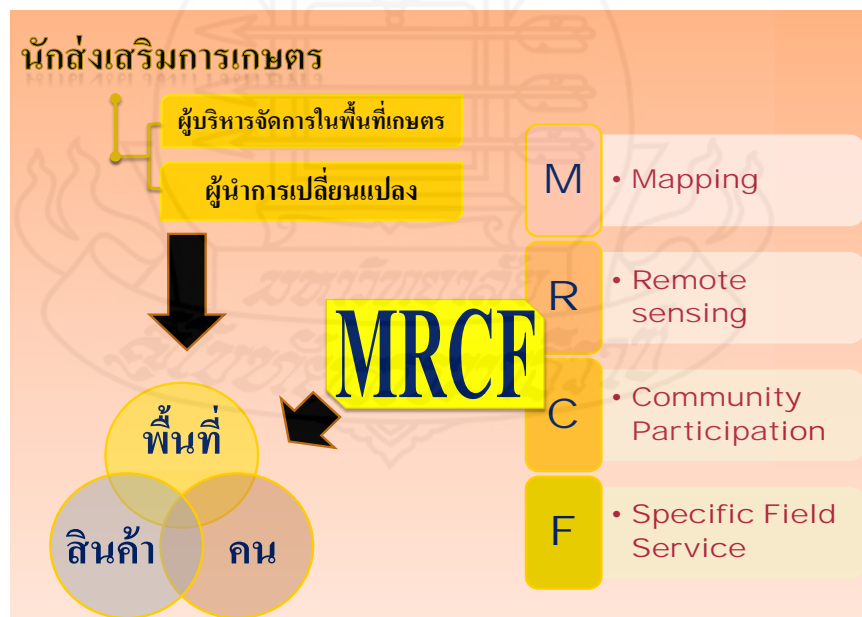
ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF คือ กระบวนการส่งเสริมการเกษตร โดยใช้วิธีการทำงานรูปแบบการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่ (Mapping) ประสานและให้บริการเกษตรกรด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล (Remote Sensing) ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกรชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม (Community Participation) โดยร่วมกับเครือข่ายต่างๆ เช่น สบกต. อกม. ศจช. ฯลฯ และเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงจุดและยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:9)

2.2 แนวคิดของระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557:27) ระบุว่าแนวคิดของการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อภาคการเกษตรไม่มากนักน้อย ตลอดจนการทำงานส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านมา บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังไม่ชัดเจนในมุมมองจากคนภายนอก จึงได้มีการปรับปรุง พัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและภารกิจต่างๆ ได้ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงการทำงานส่งเสริมการเกษตรไปสู่สิ่งที่ดีที่สุด (Change to the Best) โดยใช้รูปแบบ MRCF System ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร คือ

- ปรับบทบาทและอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจนเป็น “ผู้จัดการเกษตรในพื้นที่” และ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” เป็นที่รู้จักและยอมรับของเกษตรกรและคนทั่วไป
- ให้อิศพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และมองภาพพื้นที่ คน สินค้า เข้าด้วยกัน
- ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม
- ปรับวิธีการทำงานให้สามารถรองรับภารกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ โดยเป็นข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ และเป็นที่เชื่อถือยอมรับ โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่หรือแผนภาพ (Mapping) เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ใช้การติดต่อสื่อสารทางไกล เพื่อการสื่อสารและเข้าถึงข้อมูล (Remote sensing) ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนร่วมกับเกษตรกร ชุมชน และภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แบบมีส่วนร่วม (Community Participation) และเข้าทำงานในพื้นที่แบบมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (Specific Field Service)

การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่จริงแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถเข้าใจและสามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (ดังภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 การเชื่อมโยงการทำงานกับการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:27)

2.3 แนวทางการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF

2.3.1 ใช้การทำงานเชิงระบบในรูปแบบ MRCF System ในการดำเนินงานส่งเสริม

การเกษตร

M - Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ เป็นการบริหารจัดการข้อมูลลงพื้นที่ ซึ่งไม่ใช่แค่ข้อมูลตัวเลขจำนวนเกษตรกรและพื้นที่ทำการเกษตรเท่านั้น แต่นักส่งเสริมการเกษตร ต้องรู้และมองภาพพื้นที่รับผิดชอบของตนเองในภาพรวมทั้งหมด ทั้งในเรื่องข้อมูลพื้นฐาน การเกษตร ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่มีในพื้นที่ รวมทั้งต้องตอบให้ได้ว่าจะมีแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่และการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

R - Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล นักส่งเสริมการเกษตร ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน โดยใช้วิธีการหรือระบบการสื่อสารทางไกลให้มากขึ้น เพื่อเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์กรความรู้ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมทั้งเพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรและ ให้ บริการแก่เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องเดินทางไปด้วยตนเองทุกครั้งที่ ในการให้บริการเกษตรกร

C - Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ชีดหลักการ ทำงานอย่างมีส่วนร่วม ทั้งเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาคี

F - Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง มี เป้าหมายชัดเจน เป็นการทำงานในพื้นที่เพื่อให้บริการแบบเฉพาะเจาะจง โดยนักส่งเสริมการเกษตร ต้องรู้และสามารถระบุปัญหาได้อย่างชัดเจน (Specific Problem) จึงจะสามารถให้บริการแบบเฉพาะ เจาะจงและตรงกับความต้องการของเกษตรกรได้

2.3.2 ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมือ อาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร มืออาชีพ (Smart Extension Officer)

2.3.3 ใช้กลไกต่างๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่าย ทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่

2.3.4 ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในลักษณะ Win – Win Situation

2.3.5 ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเวทีส่งเสริมการ เกษตรในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม

2.3.6 ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มี

เป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเกษตรกรทั้งเรื่อง

- การพัฒนาการผลิต โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับเปลี่ยนการผลิต
- การพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน โดยใช้กระบวนการ

กลุ่มในการสร้างการเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวทางของการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ประกอบด้วย การใช้งานเชิงระบบในรูปแบบ MRCF System ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) ผ่านกลไกเครือข่ายต่างๆ ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. การผลิตพืชผักปลอดภัย

3.1 ความหมายของการผลิตพืชผักปลอดภัย

ครรชิต แสงกระจ่างวงศ์ (2550: 7) กล่าวว่า ผักปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง ผักที่มีระบบการผลิตที่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต โดยผลผลิตที่ได้ไม่มีสารพิษตกค้างอยู่หรือมีสารพิษตกค้างอยู่แต่จะต้องไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ.2538 ลงวันที่ 28 เมษายน 2538 เรื่อง อาหารที่มีสารพิษตกค้าง เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ส่วนการที่จะทราบว่าผักปลอดภัยจากสารพิษหรือไม่นั้น สามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีทางเคมีและวิธีวิเคราะห์ โดยต้องใช้วิธีตามมาตรฐานสากล

สุชาติพิศ การรักษา อ่างถึงใน สุธีรา สถาปัตย์ (2555: 31) กล่าวว่า พืชปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง พืชที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ อาจมีสารพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรใดๆ ตกค้างหรือปนเปื้อนได้ไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่องอาหารที่มีสารพิษตกค้าง หรือตามมาตรฐานสินค้าเกษตร

สุธีรา สถาปัตย์ (2555: 31) สรุปไว้ว่า พืชปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง พืชที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ อาจมีสารพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรใดๆ ตกค้างหรือปนเปื้อนได้ไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่องอาหารที่มีสารพิษตกค้าง หรือตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ที่ประกาศโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ดังนั้นสรุปได้ว่า พืชผักปลอดภัย หมายถึง พืชที่มีระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ผลผลิตที่ได้ไม่มีสารพิษตกค้าง หรือมีสารพิษตกค้างแต่ไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ อาหารที่มีสารพิษตกค้าง เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค หรือตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ที่ประกาศโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2 แนวคิดการผลิตพืชผักปลอดภัย

ครรรชิต แสงกระจ่างวงศ์ (2550: 7-8) กล่าวว่า ผักเป็นพืชที่ทุกคนต้องบริโภคเป็นประจำทุกวันไม่มากก็น้อยแตกต่างกันไป เนื่องจากผักประกอบด้วยสารอาหารที่จำเป็นต่อองค์การดำรงชีวิตของมนุษย์หลายอย่าง ได้แก่ วิตามินและแร่ธาตุต่างๆ โดยเฉพาะธาตุเหล็กและแคลเซียม แป้งและน้ำตาลจะเป็นแหล่งพลังงานให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย เซลลูโลส และไฟเบอร์ซึ่งช่วยในระบบย่อยอาหารและขับถ่ายของร่างกายซึ่งร่างกายจะต้องการส่วนประกอบของผักดังกล่าวเพื่อใช้ในการเจริญเติบโต ช่วยให้ระบบกลไกต่างๆ ของร่างกายดำเนินไปเป็นปกติ ช่วยให้เกิดพลังงานให้มีความต้านทานต่อโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ของร่างกาย และยังช่วยให้ร่างกายฟื้นหายจากโรคได้อย่างรวดเร็ว

การได้บริโภคผักต่างๆ ที่ปลอดภัยจากสารพิษในปริมาณที่เหมาะสมเป็นประจำจะช่วยให้ร่างกายมีสุขภาพที่ดีและแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่ายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากร่างกายขาดอาหารประเภทผักหรือได้รับไม่เพียงพอ หรือบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างในปริมาณมากเข้าไปจะทำให้ร่างกายอ่อนแอ ระบบต่างๆ ของร่างกายทำงานได้ไม่ปกติ อาจเกิดอาการผิดปกติเกิดขึ้น ทำให้ความต้านทานโรคต่างๆ ของร่างกายลดลง หรือทำให้ร่างกายทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวได้ไม่ดีเท่าที่ควร เกิดโรคต่างๆ ได้ง่าย

แต่เนื่องจากการคำนึงในการบริโภคผักของประชาชนโดยทั่วไปมักจะเลือกบริโภคผักที่สวยงาม ไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช จึงทำให้เกษตรกรที่ปลูกผักจะต้องใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงชนิดพ่นในปริมาณที่มาก ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของผู้บริโภค เมื่อผู้ซื้อนำผักมาบริโภคอาจจะได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในผักนั้นได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวเกษตรกรจึงควรหันมาปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษกันให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีผักที่สะอาดและปลอดภัยจากสารพิษบริโภคในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างโอกาสและเพิ่มปริมาณการส่งออกผลผลิตผักสู่ตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศ ตามนโยบายของรัฐที่ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น “Kitchen of the World” เนื่องจากในปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้มีการนำข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) เรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary

and Phytosanitary Agreement) มาใช้ควบคุมคุณภาพของผลผลิตพืชและพืชผักที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ดังนั้นเรื่องการผลิตผักให้ปลอดภัยจากสารพิษจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับประเทศไทย

3.3 วิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557: 43-49) ระบุว่า ในแต่ละปีประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกผักในระหว่าง 2.5-3 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 3-3.5 ล้านตัน ผลผลิตส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายใน ประเทศ และปัญหาของการผลิตพืชผักที่สำคัญก็คือ การตรวจพบปริมาณสารพิษตกค้างอยู่ในผลผลิตเกินค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนด และผลผลิตปนเปื้อนจุลินทรีย์ เพื่อให้คนไทยมีผักที่สะอาดและปลอดภัยบริโภคในชีวิตประจำวัน ปัญหานี้จึงต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ การผลิตผักให้ปลอดภัย จะต้องมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านพันธุ์พืช การสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินที่จะใช้ในการปลูกผัก การเขตกรรม การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษาคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวอย่างใกล้ชิด การควบคุมคุณภาพก่อน การบรรจุ เพื่อนำออกจำหน่าย รวมทั้งการเลือกใช้ภาชนะสำหรับบรรจุ ตลอดจนการขนส่งและการ ตลาด ซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ ที่ต้องนำมาใช้ เพื่อให้ผักมี คุณภาพในด้านความสะอาดและปลอดภัยจากสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชคือหลักการสำคัญและเป็นหัวใจของการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ วิธีการผลิตพืชผักปลอดภัยมีการดำเนินการดังนี้

3.3.1 การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม พื้นที่ปลูกไม่เป็นแหล่งที่สะสมของโรคแมลงดินมีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก

3.3.2 พันธุ์พืชผัก เลือกใช้พันธุ์พืชผักที่ต้านทานและปลอดภัยเชื้อโรค เนื่องจากพันธุ์พืชผักแต่ละพันธุ์มีลักษณะแตกต่างกันอันเป็นผลจากการควบคุม โดยหน่วยพันธุกรรมในพืช นั้นๆ ที่จะแสดงผลออกมาในด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิต ความต้านทานต่อศัตรูพืช ความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ การใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่นๆ นักปรับปรุงพันธุ์ผักจะปรับปรุงพันธุ์พืชให้มีลักษณะต้านทานโรคและแมลงที่สำคัญๆ โดยเฉพาะแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาและทราบข้อมูลนั้นๆ โดยตรงก่อนตัดสินใจเลือกซื้อพันธุ์พืชไปใช้

3.3.3 การจัดการดินและปุ๋ย ดินเป็นปัจจัยหลักชนิดหนึ่งในการผลิตพืชผัก เนื่องจากเป็นที่ยึดลำต้นและแหล่งของธาตุอาหารพืช นอกจากนี้ดินยังมีส่วนที่ก่อให้เกิดศัตรูพืชระบาดได้เช่นกัน คือ ดินเป็นส่วนที่วัชพืชขึ้นแข่งกับพืชหลักทำให้ผลผลิตลดลง นอกจากนี้วัชพืชยังเป็นที่หลบอาศัยของศัตรูพืช เชื้อโรคพืช และ เป็นแหล่งสำรองน้ำให้แก่รากพืช หากในดินมีน้ำน้อยเกินไป

พืชจะเกิดการขาดน้ำพืชเจริญเติบโตไม่ได้เต็มที่ แต่ถ้าดินมีน้ำมากเกินไปจนเกิดสภาพที่รากพืชขาดอากาศ รากจะเน่าเสียหายและเป็นสาเหตุให้เกิดโรครากและโคนเน่าได้ง่าย

1) การเตรียมดิน การเตรียมดินให้ถูกต้องนอกจากจะช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตสมบูรณ์แล้วยังเป็นการลดปัญหา จากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดขึ้นในช่วงการผลิตพืชผักเป็นอย่างดี จึงขอแนะนำวิธีการเตรียม พื้นที่และการเตรียมดินปลูกที่ถูกต้อง ดังนี้

(1) ปรับระดับพื้นที่ ให้ราบเรียบไม่เป็นแอ่งขังน้ำ
 (2) จัดทำคูระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำฝนหรือน้ำชลประทานที่ให้มีมากเกินไป
 เกินความจำเป็น

(3) พื้นที่ที่เป็นแหล่งหลบอาศัย ของหนูและสัตว์ศัตรูพืชต่างๆ ก็ควรขุดปรับทำลายแหล่งอาศัยให้หมด

(4) กำจัดวัชพืช ที่ขึ้นอยู่เดิมไม่ให้แข่งขันกับพืชที่จะปลูกรวมทั้งขุดถอนต่อไปที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดินและการดูแลแปลงปลูก

(5) ไถเตรียมดิน ด้วยการไถตะลิก 1 ครั้ง แล้วตากดินไว้ 7 วันขึ้นไป ผลดีของการไถเตรียมดิน ดังนี้ ดักแด้และตัวอ่อนของแมลงรวมทั้งไส้เดือนฝอยจะถูกแดดเผาทำลายเชื้อโรคพืชที่สะสมในดินจะถูกแสงแดดทำลายให้น้อยลง เมล็ดวัชพืชที่เคยฝังอยู่ในดินจะพลิกขึ้นมาถูกอากาศและรับแสงแดดแล้วอกเป็นต้นอ่อนขึ้นมาย่อยต่อการกำจัด วัชพืชที่เคยขึ้นอยู่ตามผิวดินจะถูกพลิกกลบลงในดินและย่อยสลายให้ธาตุอาหารแก่พืชหลักต่อไป โครงสร้างของดินที่แน่นทึบจะถูกไถพรวนให้เป็นก้อน ดินจะโปร่ง ระบายน้ำและอากาศได้ดีขึ้น

(6) ไถพรวนดินอีก 1 ครั้ง หลังจากไถตะลิกแล้วตากไว้ 7 วัน ซึ่งการไถพรวนครั้งนี้จะทำให้ดินมีเนื้อละเอียด ร่วนซุย เหมาะแก่การปลูกพืชผัก และผลไม้ นอกจากนี้หากมีต้นอ่อนวัชพืชที่งอกมาก็จะถูกไถกลบทำลายไป ในบางพื้นที่ที่มีปัญหาวัชพืชและศัตรูพืชเคยระบาดอย่างรุนแรงมาก่อนควรจะตากดินทิ้งไว้อีก 7 วัน แล้วไถพรวนอีกครั้งหนึ่งก็จะลดปัญหาได้มากในภายหลัง

(7) ปรับสภาพดิน ที่เป็นกรดด้วยปูนขาว ปูนมาร์ล ปูนโดโลไมท์ ให้มีสภาพเป็นกลาง โดยทั่วไปควรใส่ประมาณไร่ละ 100 กิโลกรัม ทุกๆ ปี หรือเลือกชนิดพืชที่ทนดินเปรี้ยว ดินเค็ม

2) การปรับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน

พืชผักจะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ และโรคผักบางชนิดระบาดรุนแรงในสภาพดินที่เสื่อมโทรม การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กระทำได้โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสด อัตรา 1,000-2,000 กิโลกรัม/พื้นที่ปลูก 1 ไร่

3) การปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

โดยทั่วไปสภาพดินมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการใส่ปุ๋ยเคมีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานหลายปี เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของดิน เช่น ดินจับกันแข็งเป็นก้อน ซึ่งเกิดจากการตรึงธาตุอาหารบางชนิดที่จำเป็นต่อพืช การไถพรวนดินที่ผิดวิธีก่อให้เกิดการชะล้างของผิวดิน การปลูกพืชชนิดเดียวกันติดต่อกันหลายปีทำให้เนื้อดินเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วยวิธีการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินกระทำได้โดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ลหรือปูนโดโลไมท์ อัตรา 200-300 กิโลกรัม/ไร่ หลังจากหว่าน หรือใส่ปุ๋ยแล้วจะต้องรดน้ำตามด้วย

4) การให้ปุ๋ยหลังปลูกพืช

เนื่องจากธาตุอาหารส่วนใหญ่จะมีอยู่ในดินแล้วเมื่อปลูกพืชจึงยังคงเหลือธาตุไนโตรเจนและโปแตสเซียม ซึ่งจะถูกชะล้างได้ง่าย ดังนั้นจะต้องให้ปุ๋ยทั้งสองในระหว่างที่พืชเจริญเติบโต ซึ่งการให้ปุ๋ยอาจทำได้โดยการให้พร้อมกับการให้น้ำ (festination) ในต่างประเทศมักให้ปุ๋ยไนโตรเจนและโปแตสเซียม ในความเข้มข้น 200 ส่วนในล้านส่วน ซึ่งเป็นอัตราที่เจือจางและใช้ได้ดีกับพืชหลายชนิด

สำหรับในเกษตรกรทั่วๆ ไปให้ใช้ปุ๋ยสูตรที่มีขายในท้องตลาด เช่น 15-15-15 หรือ 13-13-21 แบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกหลังปลูกผักไปแล้ว 3 สัปดาห์ และครั้งที่สองหลังจากครั้งแรก 2-3 สัปดาห์ หรือเมื่อผักเริ่มออกดอกติดผล วิธีการใช้โดยโรยรอบๆ ต้นหรือ โรยบางๆ ระหว่างแถว ระมัดระวังอย่าให้ชิดโคนต้น เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วให้พรวนดินกลบและรดน้ำตาม

5) การให้ธาตุอาหารเสริม

การให้ปุ๋ยก่อนปลูกพืช ธาตุอาหารพืชบางชนิดมีอยู่แล้วในดิน บางชนิดต้องมีการเพิ่มเติม การเตรียมดินนอกจากจะเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อให้ดินร่วนโปร่งแล้วยังสามารถเพิ่มธาตุอาหารบางชนิดก่อนปลูกได้เลยโดยไม่ต้องให้หลังปลูกอีก ธาตุอาหารเหล่านี้ คือ

(1) แคลเซียมและแมกนีเซียม ตามปกติจะต้องมีการปรับพีเอช (pH) ของดินก่อนปลูกพืชตามที่ได้กล่าวมาแล้ว หากใช้หินปูนบดก็จะให้แต่ธาตุอาหารแคลเซียม หากใช้ปูนโดโลไมท์ ก็จะได้ทั้งแคลเซียม และแมกนีเซียม จึงควรเลือกใช้ปูนโดโลไมท์ปรับสภาพดิน หากดินมีสภาพเป็นกลางควรใช้ยิบซัม (CaSO_4) แมกนีเซียมซัลเฟต (MgSO_4)

(2) ฟอสเฟตและกำมะถัน ปกติจะให้ปุ๋ยซุเปอร์ฟอสเฟต (0-20-0) และปุ๋ยซุเปอร์ฟอสเฟต โดยส่วนประกอบแล้วจะประกอบด้วยยิบซัมครึ่งหนึ่ง ดังนั้นจึงให้ธาตุกำมะถันและแคลเซียม อีกด้วย หากไม่มีซุเปอร์ฟอสเฟตอาจใช้ทริเบิ้ลซุเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) แทนได้ แต่ทริเบิ้ลซุเปอร์ฟอสเฟตไม่มีกำมะถันจึงควรผสมยิบซัมร่วมด้วยอีกครั้งหนึ่ง ให้รวมแล้วให้เท่ากับอัตราซุเปอร์ฟอสเฟต

(3) ธาตุอาหารเสริม โดยมากในดินจะมีธาตุอาหารเสริมอยู่บ้าง แต่หากเป็นพื้นที่ปลูกพืชมาเป็นเวลานาน อาจขาดธาตุอาหารเสริมบางชนิด ดังนั้นควรผสมลงในดินก่อนปลูก หรือให้หลังปลูกพืชก็ได้

พืชบางชนิดมีความต้องการธาตุอาหารเสริม แม้จะต้องการในปริมาณที่ไม่มากนักแต่ถ้าขาดอาหารที่จำเป็นเหล่านี้พืชจะแสดงอาการผิดปกติ เช่น พืชผักตระกูลพริกและมะเขือมีความต้องการธาตุแคลเซียม ซึ่งถ้าขาดอาหารเหล่านี้พืชจะแสดงอาการที่ผล (โรคผลเน่าของมะเขือเทศ) พืชผักตระกูลกะหล่ำและผักกาดมีความต้องการธาตุโบรอนและแคลเซียมในสัดส่วนที่พอเหมาะ เพราะถ้าให้ธาตุอาหารทั้งสองนี้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง จะมีผลให้อาหารที่ให้ไปนั้นไปตรงธาตุอาหารอีกชนิดหนึ่ง ทำให้พืชไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และพืชจะแสดงอาการขาดธาตุ (ไส้กลางดำ)

3.3.4 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักแบบผสมผสาน

1) การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล

(1) การใช้กับดักกวางเหนียวสีเหลือง การวางกับดักกวางเหนียวในแปลงปลูกผัก ควรวางให้อยู่ในระดับเหนือยอดผักที่ปลูกประมาณ 30 เซนติเมตร ฟูต ในฤดูหนาวซึ่งมีการระบาดของแมลงน้อยอาจวางกับดัก 15-20 กับดัก/ไร่ แต่ในฤดูร้อนและฤดูฝนซึ่งมีการระบาดของแมลงวันศัตรูพืชควรวางกับดัก 60-80 กับดัก/ไร่ หรือวางกับดัก 4x4 เมตร วิธีการนี้จะสามารถดักจับตัวเต็มวัย (ผีเสื้อ) ของแมลงศัตรูพืชผักหลายชนิด ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นแมลงที่เรามักพบเห็นได้ในเวลากลางวัน เช่น เพลี้ยไฟ

(2) การใช้กับดักแสงไฟ กับดักแสงไฟจะสามารถดักจับผีเสื้อกลางคืน เช่น ผีเสื้อหนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนคืบกะหล่ำ แสงไฟที่เหมาะสมในการล่อแมลง ควรใช้หลอดไฟแสงสีม่วงหรือแสงสีน้ำทะเล อย่างไรก็ตามเกษตรกรสามารถใช้แสงไฟจากหลอดนีออนแทนได้เช่นกัน ในการวางกับดักแสงไฟควรวางห่างจากพื้นดินประมาณ 150 เซนติเมตร มีภาชนะใส่น้ำรับรองอยู่ข้างใต้ห่างจากหลอดไฟประมาณ 30 เซนติเมตร ควรปิดส่วนอื่นๆ ที่จะทำให้แสงสว่างส่องไปเป็นบริเวณกว้าง เพื่อป้องกันไม่ให้แสงไฟกระจายเป็นบริเวณกว้างๆ เกินไป อัตราที่ใช้ 2 กับดัก / ไร่

(3) การใช้พลาสติกสีเทา – เงิน ใช้พลาสติกสีเทา – เงิน คลุมแปลงปลูก เหมาะกับพืชผักที่มีระยะปลูกที่แน่นอน ซึ่งจะเป็นการช่วยรักษาความชื้นในดิน ควบคุมวัชพืช และช่วยลดการระบาดของแมลง พากปากดูด เช่น เพลี้ยอ่อน และไรศัตรูที่ใช้คลุมแปลงนี้อาจจะเป็นพลาสติก เทา – ดำ หรือไฮสังเคราะห์ เทา – ดำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการหาวัสดุ และราคา อาจแตกต่างกันบ้าง ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งาน

(4) การใช้มุ้งตาข่าย หรือกางมุ้งในตอนในแปลงผัก พื้นที่ที่มีการปลูกผักเพื่อการค้าอย่างกว้างขวาง มีการปลูกหลายรุ่นติดต่อกันตลอดปี จะมีปัญหาในการผลิตที่รุ่นแรกคือ การระบาดของแมลง หนอน ตลอดจนศัตรูพืชหลายชนิดที่มีความต้านทานต่อสารเคมีทำให้เกษตรกรต้องมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก วิธีป้องกันที่ควรเลือกใช้ในพื้นที่ดังกล่าว คือ การกางมุ้งตาข่าย หรือปลูกผักในมุ้งตาข่าย แต่ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

2) การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ เป็นการควบคุมศัตรูพืชผักโดยใช้สิ่งมีชีวิตได้แก่ เชื้อไวรัส เช่น Nuclear Polyhedrosis Virus (NPV) เชื้อแบคทีเรีย เช่น *Bacillus thuringiensis* (BT) ไล้เดือนฝอย เช่น *Steinernma carpocapsae* Weiser เชื้อรา เช่น *Trichoderma spp.* หรือ ใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่นแมลงตัวห้ำ ตัวเบียน เป็นต้น

3) การป้องกันกำจัดโดยใช้พืชสมุนไพร พืชสมุนไพรไทยหลายชนิดสามารถนำมาใช้ป้องกันและนำมาใช้ป้องกันและฆ่าแมลงทดแทนสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชในท้องถิ่น ไทยปลูกงาหาได้โดยทั่วไป จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชผักหากได้มีการศึกษาและผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ในอนาคตน่าจะนำมาทดแทนสารเคมีที่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

4) การใช้สารเคมี ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกวิธี ดังนี้

- (1) เลือกใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกกับชนิดของศัตรูพืช
- (2) ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพราะจะทำให้สารพิษเปียกเปื้อนเสื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่น
- (3) ต้องสวมเสื้อผ้าและรองเท้าให้มิดชิด
- (4) อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และการใช้ก่อนทุกครั้ง
- (5) ควรใช้พ่นในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรงและผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา
- (6) เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ใช้หมดในคราวเดียว
- (7) ภาชนะบรรจุป้องกันกำจัดศัตรูพืชควรปิดให้สนิทเมื่อเสร็จงาน และเก็บไว้ในที่มิดชิดห่างจากสถานที่ปรุงอาหาร แหล่งน้ำ และโรงเก็บต้องถือคกญแจตลอดเวลา
- (8) ภายหลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผมและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่เป็นอนสารเคมีต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง
- (9) ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัยโดยดูจากตารางคำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- (10) ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วอย่างถูกวิธี

3.3.5 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

1) การล้างทำความสะอาดพืชผัก

ผักกินใบ ผักกินรากและหัวบางชนิด ควรล้างผลผลิตก่อนนำส่งตลาด เพื่อล้างเอาส่วนของดิน ที่ติดมากับรากและใบออก ทำให้ดูสะอาด ได้ราคาดีขึ้น และช่วยทำให้ผักอยู่ในสภาพสดและขึ้น เพราะผักกินใบจะเหี่ยวอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ถูกแสงแดดแม้เพียงเล็กน้อยหลังเก็บเกี่ยว น้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาด น้ำไหล หรือมิฉะนั้นควรเปลี่ยนน้ำบ่อยๆ ขณะล้าง เพื่อป้องกันการติดเชื้อจุลินทรีย์ทำลายคุณภาพของผัก อย่างไรก็ตามผักบางชนิดไม่จำเป็นต้องล้าง เช่น ผักตระกูลกะหล่ำ ผักกาด และพวกผักสลัด ซึ่งช่วยลดระยะเวลาก่อนนำสู่ตลาดไป นอกจากนี้สำหรับผักสลัด ยังช่วยลดการเน่าที่รอยตัดเพราะเชื้อจุลินทรีย์จากน้ำสามารถทำให้แผลสดเน่าง่ายมาก

ก่อนการล้างมักจะมีการตัดแต่งแยกส่วนที่ไม่ดีเน่าเสียออก บางครั้งการตัดแต่งบางส่วนออกไป ก็เป็นการช่วยให้การล้างง่าย ทำให้ลักษณะที่มองเห็นดีขึ้นด้วย ในการตัดแต่งนี้จะแยกส่วนที่เสีย ไม่ต้องการออกให้มากที่สุด ใบที่ติดมากับผลจะต้องเอาออกก้านก็จะให้เหลือน้อยที่สุด ในบางครั้งการคัดและจัดขนาดและการแบ่งระดับชั้น อาจทำก่อนการล้างสำหรับพืชบางชนิด อย่างไรก็ตามลักษณะการล้างทำความสะอาด อาจทำได้ 3 วิธี คือ

- การแช่ คือการนำผลผลิตไปแช่ในน้ำหรือน้ำที่มีสารประกอบอื่นที่ช่วยในการทำความสะอาด หรือช่วยฆ่าเชื้อ การแช่เฉยๆ ประสิทธิภาพของการทำความสะอาดด้วยการแช่ในน้ำไหลจะช่วยชะล้างให้สะอาดได้ยิ่งขึ้น การแช่เป็นการทำให้เศษดินและสิ่งสกปรกที่ติดในผลผลิตพองตัวออกและหลุดไปในที่สุด

- การแกว่ง คือการล้างโดยมีการเคลื่อนไหวของผลผลิตในน้ำหรือมีน้ำไหลของน้ำ สำหรับการเคลื่อนไหวของผลผลิตอาจทำได้หลายรูปแบบ อย่างเช่น ผลผลิตวางอยู่บนสายพานเลื่อนผ่านลงไปใต้น้ำ รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวของผลผลิต หรืออาจมีการบรรจุผลผลิตลงในตะกรงที่มีรูรอบหมุนลงไปใต้น้ำเหล่านี้เป็นต้น การแกว่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการชำระล้างสิ่งสกปรกให้หลุดออกไป

- การฉีด หรือพ่นด้วยน้ำที่มีความแรงลงไปบนผลผลิต ความแรงที่ใช้จะขึ้นอยู่กับชนิด ของผลผลิต

2) การตัดแต่ง

ผักบางชนิด เช่น ต้นหอม กะหล่ำปลี ผักกินรากต่างๆ ควรได้รับการตัดแต่งส่วนที่เน่าเสีย ส่วนที่ผิดปกติในขณะที่เก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีลักษณะน่าดูขึ้น และเป็น การตรวจสอบคุณภาพก่อน การบรรจุ การคัดส่วนที่ไม่ดีทิ้ง ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งและ

การขนย้าย ลดการเสียหายที่จะขยายเพิ่มขึ้นจากส่วนที่เน่าเสียอยู่เดิมก่อนขนส่ง โดยเฉพาะการขนส่งระยะทางไกลๆ

3) การคัดขนาดและคุณภาพหรือคัดเกรด

ผักทุกชนิดควรได้รับการคัดขนาดและคุณภาพทันทีขณะเก็บเกี่ยว หรือหลังการเก็บเกี่ยว ผักที่อยู่ในเกรดคุณภาพที่ดีย่อมได้ราคาสูง ส่วนคุณภาพรองลงมาแม้จะได้ราคาต่ำกว่าก็ตาม แต่จะดูน่าซื้อ ถ้าได้แยกขนาดไว้เป็นพวกรๆ เพราะผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อตามจุดมุ่งหมายในการปรุงอาหารของตนได้ คุณภาพที่ดั่งขึ้นมักถือตามลักษณะ ขนาด และคุณภาพ เช่น สี รูปร่าง ความสม่ำเสมอ ความสุกแก่ของผักและส่วนที่เป็นรอย โดยปกติผักแต่ละชนิดจะแบ่งคุณภาพไว้ประมาณ 3-5 เกรด อย่างไรก็ตามผู้บริโภคส่วนใหญ่มักมีการกำหนดชั้นคุณภาพของผลผลิตที่ต้องการไว้แล้ว ดังนั้นเกษตรกรจึงควรทำการคัดคุณภาพพืชผักก่อนบรรจุหีบห่อ แยกตามชั้นคุณภาพที่ได้ตกลงกันไว้

4) การบรรจุ

โดยทั่วไปนิยมใช้แข่งแบบต่างๆ บรรจุขนย้ายผัก เพราะสะดวก หาง่าย ราคาถูก แต่จะมีข้อเสียที่ทำให้ผักบอบช้ำ เน่าเสียได้ง่าย ปัจจุบันเริ่มมีการใช้กล่องกระดาษลังพลาสติก เพื่อบรรจุขนย้ายผักที่ได้รับคัดเลือกขนาด และคุณภาพอย่างดีเพื่อการส่งออกและส่งซูเปอร์มาร์เก็ต

5) การขนย้ายและการเก็บรักษา

สินค้าผักสด ควรขนย้ายและเก็บรักษาด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้อง เพื่อรักษาคุณภาพ ไว้ให้ดีที่สุด การขนย้ายต้องกระทำด้วยความระมัดระวังทุกระยะ ทั้งช่วงขนย้ายผักออกจากแปลงสู่บริเวณคัดบรรจุผัก และจากโรงคัดบรรจุผักสู่ตลาด เพราะการเกิดรอยช้ำฉีกขาด จะเพิ่มอัตราการหายใจและเชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่ายขึ้น โดยหลักการแล้วการขนย้ายและเก็บรักษาควรทำในห้องเย็นเสมอ แต่เนื่องจากต้องลงทุนสูง จึงเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้เลยสำหรับพืชผักหลายชนิด เพราะไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้นการขนย้ายและการเก็บรักษาควรพิจารณาตามความเหมาะสมของผักแต่ละชนิด

6) การเก็บรักษาผักสด

จุดประสงค์หลักของการเก็บรักษาผักสด คือ พยายามให้ผลผลิตยังคงอยู่ในสภาพสดอยู่เสมอ การเสื่อมสภาพภายหลังเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญๆ หลายประการ แต่สาเหตุหลักๆ ได้แก่ การสูญเสียน้ำ และการหายใจของพืชผัก ซึ่งอัตราที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ดังนั้นการเก็บรักษาในสภาพเย็นจึงเป็นหลักการใหญ่ของ

วิธีการเก็บรักษา การพิจารณาคัดเลือกเก็บรักษาแต่ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยจากโรคแมลงก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำให้อายุเก็บรักษายาวนานขึ้น

ข้อพึงระมัดระวังในการเก็บรักษาอีกประการหนึ่ง คือ การเก็บรักษาผักหลายชนิดในบริเวณใกล้ๆ กันหรือภายในห้องเย็นเดียวกัน ผักชนิดหนึ่งอาจก่อให้เกิดผลทางลบกับผักชนิดอื่นๆ เช่น มะเขือเทศ ขณะสุกจะสร้างก๊าซเอทิลีน (Ethylene) ขึ้นมามาก ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของผักสีเขียวได้ ทำให้ผักสีซีดจางขึ้น และเพิ่ม การเน่าเสียง่ายขึ้น เป็นต้น

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย จะต้องมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่ กระบวนการผลิตจนถึงเก็บเกี่ยว และการบรรจุหีบห่อ จนถึงการขนส่ง โดยการคำนึงถึงความสะอาดและปลอดภัยเป็นหลักการสำคัญและเป็นหัวใจของการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ

4. การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557: 16,28-35) ได้มีการส่งเสริมดังแนวทางที่กรมส่งเสริมกำหนดไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น คือ การทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด เพื่อพัฒนาสิ่งที่เกษตรกรมีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเพิ่มเติมในส่วนที่เกษตรกรยังไม่มี

ดังนั้น กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นเรื่องสำคัญ ที่ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติ เมื่อได้รับการมอบหมายให้ไปปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่

- การส่งเสริมการเกษตรต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
- มีการเชื่อมโยงการทำงานส่งเสริมการเกษตรอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน และต่อเนื่อง
- ใช้กระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาตนเองและการทำงาน
- บูรณาการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในลักษณะ Win - Win Situation

4.1 การเชื่อมโยงการทำงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีวิธีการเชื่อมโยง ดังนี้

1) **M : Mapping** จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชน ให้เข้าใจข้อมูลสถานการณ์ ศักยภาพของชุมชนด้านต่างๆ นำสู่การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ โดยเน้นการจัดทำและการ

ใช้ข้อมูลแผนที่ ในการนำข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลอื่นๆ ของชุมชน มาวิเคราะห์และเชื่อมโยงในรูปแบบแผนที่หรือแผนภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ชุมชน เข้าใจสถานการณ์และศักยภาพของชุมชนด้านต่างๆ ในการนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหาของชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการแปลงข้อมูลหรือข้อมูลตารางเป็นข้อมูลเชิงตำแหน่งในแผนที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจพื้นที่และชุมชนที่รับผิดชอบ และสามารถบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมในพื้นที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. จัดเตรียมข้อมูลโดยการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่
    - 1.1 ข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ
    - 1.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ข้อมูลประสพภัยธรรมชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ประสบปัญหาสารเคมีตกค้างในดิน และผลผลิตฯลฯ
    - 1.3 ข้อมูลโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่
    - 1.4 แผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของตำบล
    - 1.5 คอมพิวเตอร์และโปรแกรมการใช้งาน Arc view , Arc map หรือ QGIS
 เพื่อนำมาจัดทำข้อมูลแผนที่ (ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ)
  2. ค้นหาและจัดทำแผนที่ที่แสดงขอบเขตของตำบลให้ครอบคลุมพื้นที่ในความรับผิดชอบ โดยหาได้จากเว็บไซต์ และหน่วยงานต่างๆ
  3. จัดทำเป็นข้อมูลแผนที่ นำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องบันทึก เชื่อมโยงและซ้อนทับกันในแผนที่อย่างเป็นระบบ เช่น ข้อมูลพื้นที่ปลูกผัก ข้อมูลชุดดิน ข้อมูลแหล่งน้ำ ฯลฯ
  4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
  5. ประยุกต์ใช้ข้อมูลแผนที่ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย
- ผลลัพธ์ที่ได้** คือ ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สินค้า เทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น

2) R : Remote Sensing เป็นการศึกษา ให้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งมีช่องทางในการสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร โดยใช้อุปกรณ์สื่อสาร เป็นการเข้าถึงและ/หรือการสื่อสารข้อมูล ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร หรือเจ้าหน้าที่กับหน่วยงานทางวิชาการ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตร โดยการใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถเลือกเทคโนโลยี

การสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อสถานการณ์และเหมาะสมกับสถานการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาอุปกรณ์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสมในการสื่อสารทางไกล เช่น โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน เครื่องข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ
2. ศึกษา ค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล ข้อมูล และผู้รู้ มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย
3. ให้บริการแก่เกษตรกรหรือชุมชนในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีความถูกต้องเหมาะสม

ผลลัพธ์ที่ได้ คือ การรับส่งและสื่อสารข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว (การสื่อสารสองทาง) มีช่องทางให้บริการแก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) C : Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในลักษณะ Win-Win Situation เป็นการทำงานร่วมกับเครือข่าย เช่น อคม. สบกด. สจช. สช. ฯลฯ และภาคีต่างๆ ในพื้นที่ เช่น อปท. ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ภายใต้แนวคิดของการได้รับประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อสร้างเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร เครือข่ายผู้ผลิตพืชผักปลอดภัย และการเรียนรู้ร่วมกันของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และภาคีเครือข่าย ในเรื่องการผลิตพืชผักปลอดภัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรนั้น มีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3 กลุ่ม คือ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียนรู้ร่วมกัน) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่าย (ผู้ร่วมงาน) และผู้นำทางความคิดของชุมชน (ผู้มีอิทธิพลทางความคิด) ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องทำงานด้วย ซึ่งมีแนวทางในการทำงาน ดังนี้

1. การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม
  - 1.1 ใช้ข้อมูลแผนที่ (Mapping) และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาปัญหา ศักยภาพ และความต้องการของชุมชน
  - 1.2 จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านและตำบล และบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนท้องถิ่น หรือเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์จังหวัดแล้วแต่สถานการณ์

1.3 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านเวทีส่งเสริม
การเกษตร

2. การทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

2.2 กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาร่วมกัน

2.3 ใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตรกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ
เช่น โรงเรียนเกษตรกร ฯลฯ

3. การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยประสานงานกับภาคีเครือข่ายในกำหนดเป้าหมาย
การพัฒนาแล้วร่วมกันดำเนินงาน ภายใต้การได้รับประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย (Win – Win Situation)

ผลลัพธ์ที่ได้ คือ เกิดการทำงานการเรียนรู้ร่วมกันและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน
(win-win situation) และได้ทิศทาง เทคโนโลยีการผลิตพืชผักปลอดภัยร่วมกัน และการสนับสนุนการ
ทำงานร่วมกัน

4) F : Specific Field Service การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง มีเป้าหมายชัดเจน คือ การนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือปัญหาของเกษตรกร มาดำเนินการเพื่อให้บริการเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ซึ่งอาจเป็นการเจาะจงเฉพาะพื้นที่ กลุ่ม รายบุคคล ในประเด็นปัญหาการเกษตร เรื่องการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องเข้าพื้นที่อย่างมีเป้าหมาย ต้องศึกษาข้อมูลก่อนเข้าพื้นที่ ต้องรู้ว่าจะไปทำอะไร ที่ไหน กับใคร มีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ต้องรู้จักเกษตรกรและรู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี และต้องติดตามข้อมูลข่าวสารอื่นประกอบด้วย รู้จักที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ และต่อภาพเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้การบริการ การถ่ายทอดความรู้ เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ให้สามารถผลิตพืชผักปลอดภัยได้อย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. กำหนดเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายและประเด็นการส่งเสริมการเกษตรที่ชัดเจนของแต่ละรายหรือแต่ละกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต้องศึกษาข้อมูลให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนเข้าพื้นที่ ใช้ข้อมูลแผนที่ในการวิเคราะห์วางแผน เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ปัญหา สาเหตุ และประเด็นการส่งเสริมการเกษตรที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย

2. เตรียมการให้พร้อมในการให้บริการ ทั้งกรณีรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย

3. ให้บริการทางการเกษตรกับเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การสื่อสารสองทาง สื่อสารทางไกล กระบวนการกลุ่มและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตร หรือเครื่องมือส่งเสริมการเกษตร อื่นๆ เช่น สื่อต่างๆ โรงเรียน เกษตรกร ฯลฯ

4.2 การเชื่อมโยงการทำงานกับการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557:35) ระบุว่า การทำงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลาง โดยกำหนดขอบเขตและเป้าหมายในการดำเนินงานให้ชัดเจน และให้มองภาพของพื้นที่ คน สินค้า เข้าด้วยกัน ใช้กระบวนการทำงานส่งเสริมการเกษตร 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเรียนรู้ชุมชน การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน และการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และใช้วิธีการทำงานรูปแบบ MRCF system เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะต้องจัดทำและบริหารจัดการข้อมูลให้สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ได้ โดยการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในขอบเขตพื้นที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ คน สินค้า เพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ (บำเพ็ญเจียวหวาน, 2557) ดังนี้

- ศึกษาข้อมูลพื้นที่ เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ สามารถจัดการพื้นที่ วัสดุสภาพ ทุรระบบ เป็นอยู่อย่างไร ควรทำอะไร

- ศึกษาข้อมูลคน (กลุ่ม/สถาบัน) เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ สามารถจัดการคน กลุ่ม ภาคีเครือข่าย ใครทำอะไร อย่างไร จะสร้าง พัฒนา เชื่อมประสานอย่างไร

- ศึกษาข้อมูลสินค้าเพื่อเรียนรู้ เข้าใจสถานการณ์ สามารถจัดการสินค้า อะไร เหมาะสมใหม่ จัดการอย่างไร

เมื่อได้ข้อมูลแล้วให้เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ มาจัดทำเป็นข้อมูลแผนที่หรือข้อมูลภาพ (M – Mapping) ซึ่งมีข้อดี คือ จะช่วยลดความผิดพลาดในเรื่องข้อมูลได้ และนำแผนที่มาซ้อนทับกัน (Overlay) อย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหาจากข้อมูลแผนที่ เพื่อรู้ข้อจำกัด วัสดุสภาพ วัสดุปัญหา วัสดุสาเหตุ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลจากนโยบาย ยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งนี้ ในการดำเนินการควรใช้การมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และผลที่เกิดขึ้น

เมื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาแต่ยังเป็นภาพที่กว้างยังไม่ได้เป้าหมายและพื้นที่ที่เฉพาะเจาะจง จึงจัดเวทีชุมชนดำเนินการร่วมกับเกษตรกร ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับแบบมีส่วนร่วม (C-Community Participation) เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของเป้าหมาย และพื้นที่ที่จะลงไปดำเนินการ ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายได้อย่างถูกต้องชัดเจน เหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง เป็นการเข้าพื้นที่แบบมีเป้าหมาย และเฉพาะเจาะจง (F-Specific Field Service) ผลที่เกิดขึ้น คือ พื้นที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและ เกษตรกรได้รับบริการตรงตามความต้องการ

ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (R-Remote Sensing) ในการดำเนินงานเพื่อการประสานงานและให้บริการเกษตรกร เป็นการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลและผู้รู้ เพื่อค้นหาความรู้ ตลอดจนเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การให้บริการ คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร ตลอดจนใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน

แต่ละขั้นตอนอาจใช้การมีส่วนร่วม (Community Participation) และการติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ไปพร้อมๆ กันได้เลย

4.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557: 36) ระบุว่า การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ที่นำไปสู่ความเป็น Smart Farmer และ Smart Group และในที่สุดเกิด Smart Product จากการบริหารจัดการด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ (Smart Extension Officer) และ Smart Office เพื่อสู่สิ่งที่ดีที่สุด ดังนี้ คือ

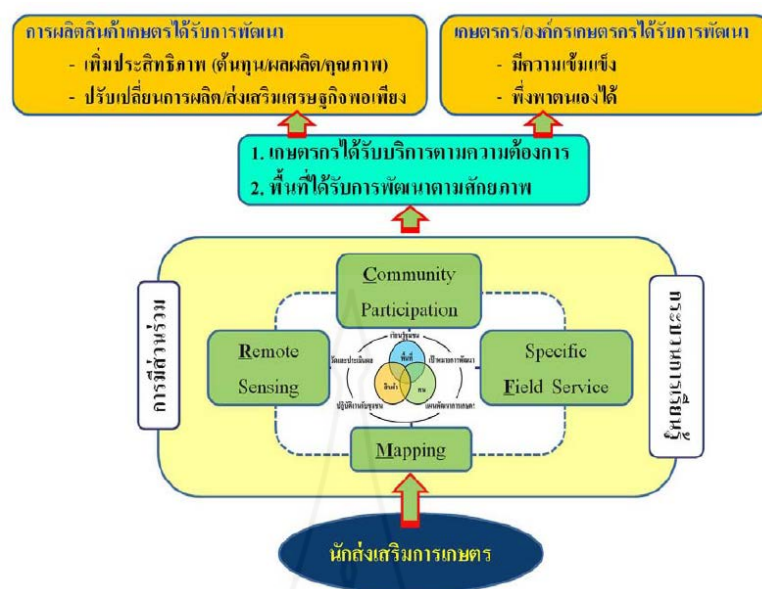
1. Smart Office หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรในทุกระดับสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นจุดบริการการเกษตรที่ครบวงจร

2. Smart Extension Officer หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ มีบทบาทและอัตลักษณ์ในฐานะของผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธี การทำงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

3. Smart Farmer เกษตรกรมีศักยภาพสามารถพัฒนาการผลิตและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4. Smart Group กลุ่มเกษตรกร องค์กรเกษตรกร มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันได้

5. Smart Product ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด ภาพแสดงการเชื่อมโยงและผลการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ Model การใช้ MRCF (ดังภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 แสดงการเชื่อมโยงและผลการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ (Model การใช้ MRCF)
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร 2557:36

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ประกอบด้วย การเชื่อมโยงการทำงานส่งเสริมการผลิตพืชผักโดยใช้ข้อมูลแผนที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชน ศึกษาข้อมูลจากระยะไกลให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ใช้ประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สินค้า เทคโนโลยี และวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น

5. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ (สสข.6 เชียงใหม่)

(Office of Agricultural Extension and Development Region 6, Chiangmai)

(<http://www.ndoae.doae.go.th/about.html>: ค้นคืน 20 กันยายน 2557)

5.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

"เป็นแหล่งพัฒนาความรู้ และบริการแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อสามารถบริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ"

5.2 ประวัติการก่อตั้ง

สำนักส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ สำนักส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นสมัย นายอินทรี จันทรสติชัย (คุณหลวงอิงศรี กสิการ) เป็นอธิบดีกรมเกษตร ซึ่งสำนักงานได้อาศัยบ้านคุณลัดดา พันธพา (เจ้าของธุรกิจบ้านจัดสรร "ลัดดาแลนด์") โดยมีนายจำรูญ วิมลนิตย์ เป็นหัวหน้าหน่วยและ นายพี ดี เจ โขโลมอน ชาวอเมริกัน เป็นที่ปรึกษา ซึ่งต่อได้ติดต่อรับเงินอุดหนุนจากองค์การ ICA เป็นเงิน 93,00 บาท นำมาสร้างสำนักงานถาวรแห่งนี้นี้ขึ้น โดยที่ดินเป็นที่ธรณีสงฆ์ เข้าจากกรมการศาสนา มีเนื้อที่ทั้งหมด 7 ไร่ ทำการเปิดทำการแห่งนี้ ในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2497 โดย ฯพณฯ พลตรีละม้าย อุทยานานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร โดยให้ชื่อหน่วยงานนี้ว่า หน่วยส่งเสริมกสิกรรมภาค 5 และได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหลายครั้ง ดังนี้

1. หน่วยส่งเสริมกสิกรรม ภาค 5
2. หน่วยส่งเสริมกสิกรรม เขต 8
3. สำนักงานส่งเสริมการเกษตร เขต 9
4. ศูนย์ฝึกและนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ
5. สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
6. สำนักส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ มีหน่วยงานในความรับผิดชอบศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 11 ศูนย์ และสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่

- 1) ศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 11 ศูนย์ ประกอบด้วย
  - ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ (พืชสวน)
  - ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดเชียงราย (พืชสวน)
  - ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดน่าน (พืชสวน)
  - ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดลำพูน (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง)
  - ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดเชียงใหม่
  - ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดเชียงราย
  - ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
  - ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดพะเยา
  - ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ (ผึ้ง)
  - ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดเชียงใหม่

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย

- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา
- สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน
- สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่
- สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน

แผนที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ (ดังภาพที่ 2.3)

ภาพที่ 2.3 แผนที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน

(ที่มา : <http://www.skyscrapercity.com> ค้นคืน 16 พฤศจิกายน 2557)

5.3 อำนาจหน้าที่

1. เป็นหน่วยงานวางแผนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับเขต
2. ดำเนินการและประสานการตรวจราชการกรม การติดตาม และประเมินผล
3. เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านการส่งเสริมการเกษตรระดับเขต
4. ศึกษา พัฒนางานวิชาการและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่สำนักงานเกษตรจังหวัด และโดยมีศูนย์ปฏิบัติการมีหน้าที่สนับสนุนทางวิชาการและให้บริการทางการเกษตรให้กับงานส่งเสริมในพื้นที่

5. พัฒนาบุคลากรให้แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ
6. พัฒนาเกษตรกรเครือข่ายการทำงานในพื้นที่
7. กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่รับผิดชอบ

5.4 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ และยานพาหนะ การจัดทำและบริหารงบประมาณ งานพิมพ์และแจกจ่ายเอกสาร งานการเจ้าหน้าที่ งานประชุม และงานประสานราชการทั่วไปของสำนักงาน

2. กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ มีหน้าที่

- 1) ศึกษา วิเคราะห์การจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรระดับเขต ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานทั้งในระดับเขตและกลุ่มจังหวัด
- 2) เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศระดับเขต
- 3) การตรวจราชการ การติดตามประเมินผล และนิเทศงาน
- 4) ให้คำปรึกษาแก่สำนักงานเกษตรจังหวัดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด และกลุ่มจังหวัด

5) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่

- 1) ศึกษา พัฒนา และประยุกต์เทคโนโลยีการผลิตพืชให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกรและสภาพพื้นที่ ในลักษณะบูรณาการวิชาการด้านการผลิตพืช การพัฒนาเกษตรกร และพื้นที่เกษตรกรรมในแต่ละภูมิภาค

- 2) ให้คำปรึกษา และสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของเกษตรกรแก่สำนักงานเกษตรจังหวัด

- 3) ประสานหน่วยงานวิชาการในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืช การพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรในระดับเขต

- 4) ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและในเขตพื้นที่พิเศษ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มพัฒนาบุคลากร มีหน้าที่

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรในเขตรับผิดชอบ
- 2) พัฒนาเกษตรกรผู้นำและเครือข่ายการทำงานของกรม

3) ให้คำปรึกษาแก่จังหวัดในการพัฒนาบุคลากรและสร้างความเข้มแข็งให้กับ
เครือข่ายการทำงานในพื้นที่

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัด
เชียงใหม่ ก่อตั้งมาแล้ว 61 ปี ปัจจุบันมีหน่วยงานในความรับผิดชอบ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน
ประกอบด้วย จำนวน 11 ศูนย์ปฏิบัติการ และ จำนวน 8 สำนักงานเกษตรจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่
ในการ เป็นหน่วยงานวางแผนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับเขต ดำเนินการและประสานการ
ตรวจราชการกรม การติดตาม และประเมินผล เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านการส่งเสริม
การเกษตรระดับเขต ศึกษา พัฒนางานวิชาการและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่สำนักงานเกษตร
จังหวัด และโดยมีศูนย์ปฏิบัติการมีหน้าที่สนับสนุนทางวิชาการและให้บริการทางการเกษตรให้กับ
งานส่งเสริมในพื้นที่ พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการให้แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ พัฒนาเกษตรกร
เครือข่ายการทำงานในพื้นที่ กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่
รับผิดชอบ

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย
ตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6
จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ รวบรวมผลงานวิจัยต่างๆ นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมี
ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

6.1 ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ
รายได้ และการได้รับการฝึกอบรม มีรายละเอียด ดังนี้

6.1.1 อายุ จากผลการศึกษาของยุพเรศ เชาววิทยา (2556: 74) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงาน
ตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 40.63 ปี
และจากการวิจัยของศรีธัญญา ชูรัตน์ (2556: 109) วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม พบว่ามีอายุเฉลี่ย 44.84 ปี
ส่วนรัชณี เทพสถิต (2552: 37-38) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอายุเฉลี่ย 49.4 ปี
ส่วนฉลอง โดยะบุตร (2551: 102) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดกาญจนบุรีมีอายุเฉลี่ย 46 ปี

เนตรดาว สมมูล (2550: 70) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม แตกต่างกับ อภิสัทธี บุญเกิด (2553: 74) พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สอดคล้องกับ ชวัชชัย วีระกิติกุล (2552: 82) และชาตรี จันทร์ตา (2552: 79) พบว่า อายุ ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ

6.1.2 ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาของยูพรศ เซาว์วิทยา (2556: 74) ศรีญา สุรัตน์ (2556: 109) รัชณี เทพสถิต (2552: 37-38) และฉลอง โดยะบุตร (2551: 102) พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาขั้นสูงสุดระดับปริญญาตรี

ฉลอง โดยะบุตร (2551: 109) พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สอดคล้องกับ อภิสัทธี บุญเกิด (2553: 74) พบว่า การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

6.1.3 ระยะเวลาในการรับราชการ จากผลการศึกษาของยูพรศ เซาว์วิทยา (2556: 74) พบว่า มีประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 15.6 ปี ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 13.92 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นเกษตรตำบลเฉลี่ย 12.54 ปี และจากการวิจัยของศรีญา สุรัตน์ (2556: 109) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีอายุรับราชการเฉลี่ย 18.66 ปี ส่วนฉลอง โดยะบุตร (2551: 103) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดกาญจนบุรีมีอายุราชการเฉลี่ย 20 ปี

ฉลอง โดยะบุตร (2551: 109) พบว่า อายุการรับราชการมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สอดคล้องกับ ชวัชชัย วีระกิติกุล (2552: 80) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ จังหวัดพัทลุง พบว่า ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแตกต่างกับ อภิสัทธี บุญเกิด (2553: 75) พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

6.1.4 รายได้ จากผลการศึกษาของยุพเรศ เชาววิทยา (2556: 74) พบว่ามีเงินเดือนเฉลี่ย 23,035.26 บาท และจากการวิจัยของศรัณญา ชูรัตน์ (2556: 109) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีรายได้รวมเฉลี่ย 29,357.98 บาท ส่วนฉลอม โดยะบุตร (2551: 102) พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดกาญจนบุรีมีเงินเดือนเฉลี่ย 23,159 บาท

รวิชัย วีระกิติกุล (2552: 80) พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแตกต่างกับ อภิสิทธิ์ บุญเกิด (2553: 74) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

6.1.5 การได้รับการฝึกอบรม จากผลการศึกษาระรินจิต ล้าเลิศ (2550: 82) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตร พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 28.3 ได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.16 ครั้ง/ปี และร้อยละ 20.9 ไม่ได้รับการฝึกอบรม ส่วนนวนิต เนียมมาลัย (2551: 78) พบว่ามากกว่าสองในสามเคยได้รับการฝึกอบรม โดยได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.60 ครั้ง/ปี และกังสาด ชัยยศ (2537) อ้างถึงใน นวนิต เนียมมาลัย (2551: 42) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ ร้อยละ 71 ไม่เคยเข้าอบรม

มาลีรัตน์ สุกโต (2543: 97) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การได้รับการฝึกอบรมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีผลต่อการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546: 54) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ชาตรี จันทร์ตา (2552: 79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

6.1.6 การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย ชงชัย สันติวงษ์ (2533: 190) อ้างถึงใน สมศักดิ์ พรหมพันธุ์หัว (2551: 88) กล่าวไว้ว่า นโยบายและการบริหารที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายต่างๆ จะต้องไม่ขัดแย้ง นโยบายย่อยจะต้องสนับสนุนนโยบายใหญ่ รวมทั้งต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความแน่นอนในขณะบังคับใช้

6.2 ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT และความรู้ความเข้าใจการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบาย MRCF และการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีรายละเอียด ดังนี้

6.2.1 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร จากผลการศึกษาของกิตติภรณ์ กำแพงแก้ว (2552: 71) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และการประชุม/สัมมนา อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ วิทยุกระจายเสียง คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต เจ้าหน้าที่ศูนย์ผู้ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมจากศูนย์ การศึกษาดูงานหรือการทำทัศนศึกษา และการจัดนิทรรศการ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเพื่อนบ้าน และญาติพี่น้องอยู่ในระดับน้อย ส่วนวงศ์ ไตรพิทักษ์ (2544: 75) ศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เกษตรกรตำบลส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากวารสารการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ เพื่อนเกษตรกรตำบลด้วยกัน วิทยุ การฝึกอบรม/ดูงาน และเกษตรกรตามลำดับ และแหล่งความรู้ทางการเกษตรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบล ซึ่งวิชิตา เสพสมุทร (2553: 84) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว จากการ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร

6.2.2 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT จากผลการศึกษาของ Stienen, Bruinama, and Neuman (2007) อ้างถึงใน ศักดิ์เดชน์ วงศ์นาม (2555: 16) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยยกระดับชีวิตของเกษตรกรในชนบทให้ดีขึ้น จากการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยสังคมสารสนเทศ 2003-2005 สารสนเทศเหล่านี้ประกอบด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต GIS โทรศัพท์ มือถือ รวมทั้งสื่อดั้งเดิม เช่น วิทยุหรือโทรทัศน์ และศักดิ์เดชน์ วงศ์นาม (2555: 24) กล่าวว่า ในปัจจุบัน social network ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย คือ เฟซบุ๊ก ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารได้ ไม่ว่าจะเป็นการฝากข้อความเพื่อนัดหมาย สอบถามข้อมูล เกษตรกรสามารถเข้าไปหาข้อมูลในเฟซบุ๊กของหน่วยงานหรือของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเอง โดยในนั้นสามารถใส่ข้อมูลไว้ได้ทั้งรูปแบบของตัวหนังสือ รูปภาพ คลิปวิดีโอต่างๆ นอกจากนั้นยังสามารถสนทนาด้วยการ chat โดยตรงได้อีกด้วย สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546: 56) พบว่า การใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน เนื่องจากเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่

อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงาน การทำงานคล่องตัว รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

6.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย ยุพวัลย์ ทองใบอ่อน (2540: 73) วิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลได้รับความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีจากหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง และวงศ์ ไตรพิทักษ์ (2544: 75) ศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า เกษตรตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.5 และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 45.0 เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ศักรินทร์ นันทะจันทร์ (2550) อ้างถึงในสุธีรา สถาปัตย์ (2555: 123) พบว่า ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีชีวภาพมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการยอมรับการใช้เทคโนโลยีชีวภาพของหมอดินอาสาในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

6.2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ยุพเรศ เชาววิทยา (2556: 93) สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปใช้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมองในรายประเด็นก็พบว่าทุกประเด็นมีระดับความจำเป็นมากที่สุดเช่นกัน เนื่องจากเกษตรกรตำบลต้องการให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการนำวิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกรชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม โดยต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่และมีการประสานและให้บริการเกษตรกรด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ เนตรดาว สมมูล (2550: 67) เรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์มในภาคเหนือ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ความรู้มากที่สุดในด้านวัตถุประสงค์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม และงานวิจัยของ กิตติยา ชนะกิจ (2555: 92) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญาธ พรัชย์ (2549: 37) อ้างถึงในกิตติยา ชนะกิจ (2555: 92) เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายส่งผลต่อการนำนโยบายโครงการธนาคารประชาชนไปปฏิบัติ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายที่ชัดเจน

และคารารัตน์ แก้วสลัปสี (2542) อ้างถึงใน พรเพชร คินดี (2552: 107) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะกรณีการร่วมกลุ่มอาชีพโครงการไทยช่วยไทย กรมประชาสงเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะความเข้าใจนโยบายและด้านการประเมินผล

6.3 ปัจจัยด้านอื่นๆ ประกอบด้วย จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ ความเหมาะสมของงบประมาณ และช่องทางการติดต่อสื่อสาร มีรายละเอียดดังนี้

6.3.1 จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จากผลการศึกษาของสมเกียรติ ขาวสมบูรณ์ (2537: 91) ศึกษาการคาดหวังของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดลำปาง ต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องรับผิดชอบพื้นที่และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรมาก ยังมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ครบทุกตำบล

6.3.2 จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ จากผลการศึกษาของยุพเรศ เชาว์วิทยา (2556: 74) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีจำนวนตำบลที่เกษตรกรตำบลต้องรับผิดชอบ จำนวน 2 ตำบล ซึ่งแตกต่างกับวงศ์ ไตรพิทักษ์ (2544: 75) ศึกษาความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า เกษตรตำบล 1 คน มีพื้นที่รับผิดชอบโดยเฉลี่ย 1 ตำบล น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 หมู่บ้าน

6.3.3 ความเหมาะสมของงบประมาณ จากผลการศึกษาของสมเกียรติ ขาวสมบูรณ์ (2537: 91) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหางบประมาณมีไม่เพียงพอและล่าช้า ทำให้การส่งเสริมและการทำโครงการต่างๆ ทำได้ไม่เต็มที่ และโครงการหลายๆ โครงการไม่ได้ทำเนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุน สอดคล้องกับวิเชียร อยู่สุข (2548) อ้างถึงในอัญชัญ นุ่นละออง (2551: 29) พบว่า ปัญหาอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ที่พบ คือ ความไม่เข้าใจในการดำเนินงาน ขาดการประสานงาน และขาดงบประมาณสนับสนุน

เอกรินทร์ โปตะเวช (2551: 82) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่าการได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.4 ปัจจัยด้านปัญหา มีรายละเอียด ดังนี้

6.4.1 ปริมาณและความเหมาะสมของเทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลการวิจัยของระรินจิต ต้าเลิศ (2550: 83) พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 61.6 ประสบปัญหาในเรื่อง

ของคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับบุคลากร รองลงมาร้อยละ 40.3 ประสบปัญหาในเรื่องของ อินเทอร์เน็ตที่ใช้งานอยู่ความเร็วต่ำมาก และสมเกียรติ ขาวสมบูรณ์ (2537: 91) พบว่าเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดลำปางประสบปัญหาขาดแคลนสื่อโสตทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในงานส่งเสริมการเกษตร ปัญหาการส่งวัสดุอุปกรณ์ล่าช้า และวัสดุอุปกรณ์ชำรุดขาดการซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้

6.4.2 ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ และ GIS วินัย ศรีวัต และคณะ (2546: 82-83) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการผลิตมันสำปะหลังในระดับจังหวัด : กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ระบบการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจผลิตพืช (Decision Support System for Agrotechnology Transfer หรือ DSSAT) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ระดับหมู่บ้านและครัวเรือน แล้วสำรวจพื้นที่จริงเพื่อ เปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการ วางแผนการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า จากการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการ ประเมินศักยภาพการผลิตมันสำปะหลังด้วยแบบจำลองพืชเปรียบเทียบกับที่เกษตรกรผลิตได้ใน พื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากในการปลูกมันสำปะหลัง มีศักยภาพการให้ผลผลิตเฉลี่ย 8.69 ตันต่อไร่ เกษตรกรผลิตได้ 5.50 ตันต่อไร่ หากมีการยกระดับผลผลิตให้ได้เต็มศักยภาพของพื้นที่ โดยการ จัดการทางด้านพันธุ์และฤดูปลูกให้เหมาะสม ผลผลิตรวมของหัวมันสำปะหลังสดในเขตการศึกษา ที่ทำการศึกษาก็จะเพิ่มขึ้นเป็น 645,511 ตันต่อปี และจากการวิเคราะห์ทางสถิติมีความแตกต่างกัน ระหว่างพันธุ์มันสำปะหลัง สภาพภูมิอากาศ ชุดดิน และฤดูปลูกโดยเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ส่วนใหญ่ยังมีผลผลิตที่ต่ำกว่าการวิเคราะห์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากพันธุ์มันสำปะหลัง สภาพภูมิอากาศ ชุดดิน และฤดูปลูกไม่สอดคล้องกัน ผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่ามีความ เป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ เพื่อทำการวิจัย ในการยกระดับผลผลิตมันสำปะหลังแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อไป

สมเกียรติ ขาวสมบูรณ์ (2537: 92) ศึกษาการคาดหวังของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดลำปางต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับการพัฒนาความรู้น้อย

ยุพเรศ เชาววิทยา (2556: 25) ได้สรุปไว้ว่าปัญหาของเกษตรกรตำบล คือ ขาดการ สนับสนุนด้านโสตทัศนูปกรณ์ สื่อเทปวีดิทัศน์ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ปัญหาของเกษตรกรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาของเกษตรตำบลต่อระบบส่งเสริมการเกษตร ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมองเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาในด้านเจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมายงานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจหลัก และเจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยส่งผลให้การทำงานในพื้นที่จริงเกิดความสับสน ทำให้เกษตรกร ขาดความเชื่อถือ นโยบายมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นขาดการบูรณาการ นโยบายมีความเร่งด่วน กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการทำงานจริงในพื้นที่ หลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ ออกมาหลังจากการทำงานไปแล้ว ทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาด จำนวนเกษตรกรตำบลไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลา และกิจกรรมที่จะดำเนินงานเท่าที่ควร การบริหารงานบุคคล ทั้งการให้คุณ/ให้โทษ และ ความก้าวหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานทำให้บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงาน และขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

2) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อระบบส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อระบบส่งเสริมการเกษตร ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อมองเป็นรายประเด็นพบว่า นโยบายมีความเร่งด่วน กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการทำงานจริงในพื้นที่ การจัดสรรงบประมาณบางส่วน ยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลา และกิจกรรมที่จะดำเนินงานเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมากรวมทั้งได้รับการมอบหมายงานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจหลัก และขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยส่งผลให้การทำงานในพื้นที่จริงเกิดความสับสนทำให้เกษตรกรขาดความเชื่อถือ การบริหารงานบุคคล ทั้งการให้คุณ/ให้โทษและความก้าวหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานทำให้บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงาน และหลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ ออกมาหลังจากการทำงานไปแล้วทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาด นโยบายมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นขาดการบูรณาการ เจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และจำนวนเกษตรกรตำบลไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่

จุมพล นิภาเกษม (2536) อ้างถึงใน กิตติภรณ์ กำแพงแก้ว (2552: 31) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการดำเนินงาน โครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการในเรื่องวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการการอบรมเพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรตำบล การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการปรับปรุงระบบข้อมูล

ระรินจิต ล้ำเลิศ (2550:82) พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 61.6 ประสบปัญหาในเรื่องของคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับบุคลากร รองลงมาร้อยละ 40.3 ประสบปัญหาในเรื่องอินเทอร์เน็ตที่ใช้ทำงานอยู่ความเร็วต่ำมาก และร้อยละ 46.6 เสนอว่าควรมีการปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานให้มีความเร็วสูงเพื่อรองรับการใช้งานของหน่วยงาน และร้อยละ 38.1 ควรมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแบบบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่สำคัญทางการเกษตรที่เป็นปัจจุบัน เช่น ข้อมูลสถิติ การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร เศรษฐกิจการเกษตร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสืบค้นในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งหมายรวมถึง ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะบางครั้งมีงบประมาณแต่ประสบปัญหาความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่สามารถนำออกมาใช้ได้ทันต่อเหตุการณ์ (เสาวนีย์ มุราชัย 2549 อ้างถึงใน กิตติยา ชนะกิจ 2555: 94)

จากการศึกษาการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ มีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ การได้รับการฝึกอบรม และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ ความเหมาะสมของงบประมาณ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

สรุป ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติ สามารถสรุปได้ว่า มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติ แบ่งออกได้ 3 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ เงินเดือน และการได้รับการฝึกอบรม
- 2) ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT
- 3) ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (exploratory research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ในอำเภอที่ได้รับการอนุมัติโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 425 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดและสุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการมอบหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ Yamane (1973: 725-727) อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557: 49) โดยขอมิให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า } n = \frac{425}{1+425 \times (0.05)^2} = 206 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ จำนวน 206 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.47 ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการมอบหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พีชผัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ทั้งหมด

คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดของภาคเหนือตามสัดส่วน โดยใช้สูตร Nagtalon (1983) นำชัย ทนุผล (2536) อ้างถึงใน กฤตวรรณ เวชกิต (2555: 42) ดังสูตร

$$n1 = \frac{n Ni}{N}$$

$n1$ = แทนจำนวนตัวอย่างในแต่ละจังหวัดที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 206 ราย

Ni = แทนจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 425 ในเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละจังหวัดต่างๆ โดยขอ ยกตัวอย่างการคำนวณเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า จังหวัดเชียงใหม่} &= \frac{206 \times 133}{425} \\ &= 64.46 \\ &= 64 \text{ ราย} \end{aligned}$$

สำหรับจังหวัดที่เหลือจะใช้แนวทางดังกล่าวข้างต้นคำนวณหาต่อไปผลการ คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจังหวัดที่ศึกษา

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรระดับตำบลของแต่ละอำเภอ และสุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของ แต่ละอำเภอแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบ โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พีชผัก) ปี พ.ศ.2557 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน แผนที่ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนที่กำหนด แล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตาม จำนวนของแต่ละจังหวัด ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	จำนวนอำเภอที่ได้รับ โครงการ (อำเภอ)	จำนวนเจ้าหน้าที่ ประจำตำบล (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)
เชียงใหม่	25	133	64
เชียงราย	9	58	28
น่าน	12	63	31
พะเยา	6	23	11
แพร่	8	59	29
ลำปาง	4	29	14
ลำพูน	8	45	22
แม่ฮ่องสอน	4	15	7
รวม	76	425	206

ที่มา : แผนปฏิบัติการ โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ. 2557

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ทั้งแบบคำถามปลายปิดและปลายเปิด สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ เงินเดือน การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร และระดับการใช้สื่อ ได้กำหนดเกณฑ์วัด ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF กำหนดคะแนนเป็น 2 ระดับ ดังนี้

0	หมายถึง	ผิด
1	หมายถึง	ถูก

ตอนที่ 3-5 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล และปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ได้กำหนดเกณฑ์วัด ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะการใช้แบบสอบถาม สำหรับสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การส่งเสริมการเกษตรและระบบการส่งเสริมการเกษตร (2) แนวคิด และแนวทางการส่งเสริมตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (3) การผลิตพืชผักปลอดภัย (4) การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (5) สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ และ (6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 การสร้างแบบสอบถาม นำผลจากการค้นคว้าตามข้อ 1 มากำหนดในการสร้างแบบสอบถาม ใต้อิงค์ประกอบของตัวแปร ดังนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** คือ

(1) **ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ** ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ เงินเดือน การได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS และการได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF

(2) **ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูลและความรู้ความเข้าใจ** ได้แก่ แหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT และความรู้ความเข้าใจ เรื่องการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบาย MRCF การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

(3) **ปัจจัยด้านอื่นๆ** ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จำนวนพื้นที่รับผิดชอบ ความเหมาะสมของงบประมาณ และช่องทางการติดต่อสื่อสาร

2) **ตัวแปรตาม** คือ การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติ ในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

2.2.3 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้การวินิจฉัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข

2.2.4 ทดสอบแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pretest) กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 20 ราย นำผลการสอบถามไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (coefficient of alpha หรือ cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการทดสอบ มีดังนี้

1) ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.815

2) ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.810

3) ระดับการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.821

4) ระดับการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.817

5) ระดับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.861

6) ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.806

ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์สูงจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามมีขั้นตอนตามแนวทางของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557 : 80-82) ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือ ก่อนที่ผู้เก็บข้อมูลจะส่งแบบสอบถามออกไปสอบถามผู้ให้ข้อมูล ผู้เก็บข้อมูลได้มีการนำเรียนผู้บังคับบัญชา คือ เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และลงนามตามแบบฟอร์มเรื่องขอความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือขอเก็บข้อมูลการวิจัยถึงเกษตรอำเภอ และจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสำนักงานเกษตรอำเภอและขอให้เกษตรอำเภอมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน สมบูรณ์ ครบตามจำนวนที่กำหนด

3.2 การส่งข้อมูล หรือแบบสอบถามให้ผู้ให้ข้อมูล จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสำนักงานเกษตรอำเภอตามจำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของแต่ละอำเภอ และกำหนดตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของแต่ละอำเภอแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแผนที่ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนที่กำหนด แล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละจังหวัด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเดือน มกราคม – มีนาคม 2558 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 206 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 อธิบายลักษณะของข้อมูล โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

4.2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) หากความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยสมการวิเคราะห์ มีดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n + e$$

โดยที่ Y = ตัวแปรตาม

X = ตัวแปรอิสระ

a = ค่าคงที่ (constant) หรือส่วนตัดแกน Y

$b_1 b_2 \dots b_n$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (regression coefficient)

e = ความคลาดเคลื่อน

4.3 การแปลความหมาย ระดับการรับรู้ข่าวสาร ระดับการนำไปปฏิบัติ ระดับการติดต่อสื่อสาร และระดับของปัญหา ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= \frac{4}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงสรุปค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการนำไปปฏิบัติมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการนำไปปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการนำไปปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการนำไปปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด

การแปลความหมายด้านความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล โดยหาค่าความถี่และร้อยละของเกษตรกรที่ตอบคำถามถูกต้องทั้งหมด 15 ข้อ แล้วนำคะแนนของเกษตรกรที่ตอบถูกต้องทั้งหมดมาจัดช่วง โดยในหลักเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ตอบถูก 13 - 15 ข้อ หมายถึง มีความรู้ในระดับมากที่สุด

ตอบถูก 10 - 12 ข้อ หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก

ตอบถูก 7 - 9 ข้อ หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

ตอบถูก 4 - 6 ข้อ หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อย

ตอบถูก 1 - 3 ข้อ หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

4.4 ข้อเสนอแนะต่างๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดลำดับหมวดหมู่ความสำคัญแบบ

ความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตร มิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่” ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับ ตำบล

ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับ ตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัย

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการ ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานทั้งหมด ระยะเวลาในการรับราชการ เงินเดือนในปัจจุบัน ระดับตำแหน่ง การได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF จำนวนเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบระดับตำบล จำนวนพื้นที่รับผิดชอบ และความเหมาะสมของงบประมาณซึ่งผลการวิเคราะห์ สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานปรากฏผลดังตารางที่ 4.1 – ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

n = 206		
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	96	46.6
หญิง	110	53.4
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	30	14.7
31 - 35	49	23.8
36 - 40	28	13.6
41 - 45	10	4.8
46 - 50	7	3.4
51 - 55	48	23.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 56	34	16.4
ค่าต่ำสุด = 28 ปี ค่าสูงสุด = 60 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 42.95 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.595 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา/ปวส.	3	1.5
ปริญญาตรี	164	79.6
ปริญญาโท	39	18.9
4. ระยะเวลาในการทำงานทั้งหมด (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	27	13.1
6 - 15	84	40.8
16 - 25	13	6.3
26 - 35	72	35.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 36	10	4.8
ค่าต่ำสุด = 1 ปี ค่าสูงสุด = 40 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 18.79 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 12.379 ปี		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 206		
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ระยะเวลาในการรับราชการ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	74	35.9
6 - 10	40	19.4
11 - 15	4	1.9
16 - 20	3	1.5
21 - 25	10	4.9
26 - 30	14	6.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 31	61	29.6
ค่าต่ำสุด = 1 ปี ค่าสูงสุด = 37 ปี ค่าเฉลี่ย = 16.17 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 13.428 ปี		
6. เงินเดือน (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	85	41.3
20,001 – 25,000	31	15.0
25,001 – 30,000	4	1.9
30,001 – 35,000	30	14.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 35,001	56	27.2
ค่าต่ำสุด = 15,000 บาท ค่าสูงสุด = 40,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 26,797.25 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9,322.715 บาท		
7. ระดับตำแหน่ง		
ระดับปฏิบัติการ	80	38.8
ระดับชำนาญการ	110	53.4
อื่นๆ เจ้าหน้าที่งานการเกษตรชำนาญาน	16	7.8

จากตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล
ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เพศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 53.4 และร้อยละ 46.6 เป็นเพศชาย

อายุ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 23.8 อายุอยู่ระหว่าง 31-35 ปี รองลงมาได้แก่ ร้อยละ 23.3 อายุระหว่าง 51-55 ปี และร้อยละ 16.4 ที่มีอายุมากกว่าเท่ากับ 56 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 28 ปี สูงสุด 60 ปี และเฉลี่ย 42.95 ปี

ระดับการศึกษา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลส่วนมากร้อยละ 79.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 18.9 จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีส่วนน้อย ร้อยละ 1.5 ที่มีจบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.

ระยะเวลาในการทำงานทั้งหมด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 40.8 มีระยะเวลาในการทำงาน 6-15 ปีรองลงมา คือ ร้อยละ 35.0 มีระยะเวลาในการทำงาน 26-35 ปี และมีระยะเวลาทำงานร้อยละ 4.8 ทำงานมากกว่าเท่ากับ 36 ปี โดยมีระยะเวลาทำงานต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 40 ปี และเฉลี่ย 18.79 ปี

ระยะเวลาในการรับราชการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 35.9 มีระยะเวลาในการรับราชการน้อยกว่าเท่ากับ 5 ปี รองลงมา คือ ร้อยละ 29.6 ระยะเวลาในการรับราชการมากกว่าเท่ากับ 31 ปี และมีส่วนน้อยร้อยละ 1.5 มีระยะเวลาในการรับราชการ 16-20 ปี โดยมีระยะเวลารับราชการต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 37 ปี และเฉลี่ย 16.17 ปี

เงินเดือน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 41.3 มีเงินเดือนน้อยกว่าเท่ากับ 20,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 27.2 มีเงินเดือน มากกว่าเท่ากับ 35,001 บาท และมีส่วนน้อยร้อยละ 1.9 มีเงินเดือน 25,001-30,000 บาท โดยมีเงินเดือนต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 40,000 บาท และเฉลี่ย 26,797.25 บาท

ระดับตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่ง มีตำแหน่งระดับชำนาญการ คือ ร้อยละ 53.4 รองลงมา คือ ร้อยละ 38.8 มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และมีส่วนน้อย ร้อยละ 7.8 มีตำแหน่งระดับอื่นๆ เช่น เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

n = 206		
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS		
ไม่เคย	84	40.8
เคย	122	59.2
1 ครั้ง	69	33.5
2 ครั้ง	34	16.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง	19	9.2
ค่าต่ำสุด = 1 ครั้ง ค่าสูงสุด = 8 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 1.59 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.493 ครั้ง		
9. การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF (ครั้ง)		
ไม่เคย	7	3.4
เคย	199	96.6
1 ครั้ง	53	25.7
2 ครั้ง	70	34.0
3 ครั้ง	31	15.0
4 ครั้ง	16	7.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง	29	14.1
ค่าต่ำสุด = 1 ครั้ง ค่าสูงสุด = 10 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 1.97 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.182 ครั้ง		
10. เจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ (ราย)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	9	4.4
3 – 5	71	34.5
6 – 8	87	42.2
9 – 11	23	11.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 12	16	7.8
ค่าต่ำสุด = 2 ราย ค่าสูงสุด = 18 ราย		
ค่าเฉลี่ย = 6.59 ราย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.229 ราย		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 206		
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ		
11.1 จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบล)		
1	132	64.0
2	68	33.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 3	6	3.0
ค่าต่ำสุด = 1 ตำบลค่าสูงสุด = 7 ตำบล		
ค่าเฉลี่ย = 1.42 ตำบล ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.713 ตำบล		
11.2 จำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ (หมู่บ้าน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	2	1.0
6 - 10	54	26.2
11 - 15	84	40.8
16 - 20	42	20.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	24	11.6
ค่าต่ำสุด = 5 หมู่บ้านค่าสูงสุด = 93 หมู่บ้าน		
ค่าเฉลี่ย = 14.82 หมู่บ้าน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.645 หมู่บ้าน		

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 59.2 เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS ร้อยละ 33.5 เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS จำนวน 1 ครั้ง รองลงมา คือ ร้อยละ 16.5 เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS จำนวน 2 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 9.2 เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS จำนวนมากกว่าเท่ากับ 3 ครั้ง โดยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 8 ครั้ง เฉลี่ย 1.73 ครั้ง และร้อยละ 40.8 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS

การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลส่วนใหญ่ร้อยละ 96.6 เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF ร้อยละ 34.0 เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF จำนวน 2 ครั้ง รองลงมา คือ ร้อยละ 25.7 เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF จำนวน 1 ครั้ง และมีส่วนน้อยร้อยละ 7.8 เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF จำนวน 4 ครั้ง โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 10 ครั้ง เฉลี่ย 2.53 ครั้ง และมีเพียงร้อยละ 3.4 ไม่เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF

เจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 42.2 มีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ จำนวน 6-8 ราย รองลงมา คือ ร้อยละ 34.5 มีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ จำนวน 3-5 ราย และมีส่วนน้อยร้อยละ 7.8 มีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอมากกว่าเท่ากับ จำนวน 12 ราย โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอต่ำสุด 2 ราย สูงสุด 18 ราย และเฉลี่ย 6.59 ราย

จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ

1) จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 64.0 มีจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ จำนวน 1 ตำบล รองลงมา คือ ร้อยละ 33.0 มีจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ จำนวน 2 ตำบล มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 3.0 มีจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบมากกว่าเท่ากับ จำนวน 3 ตำบล โดยมีจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบต่ำสุด 1 ตำบล สูงสุด 7 ตำบล และเฉลี่ย จำนวน 1.42 ตำบล

2) จำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 40.8 มีจำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ จำนวน 11-15 หมู่บ้าน รองลงมา คือ ร้อยละ 26.2 มีจำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ จำนวน 6-10 หมู่บ้าน มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1.0 มีจำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบ จำนวน 5 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบต่ำสุด 5 หมู่บ้าน สูงสุด 93 หมู่บ้าน และเฉลี่ย 14.82 หมู่บ้าน

ตารางที่ 4.3 ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้า
เกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557

n = 206		
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12. ความเหมาะสมของงบประมาณ		
น้อยที่สุด	16	7.7
น้อย	49	23.8
ปานกลาง	84	40.8
มาก	49	23.8
มากที่สุด	8	3.9

จากตารางที่ 4.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับ
ตำบล ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ความเหมาะสมของงบประมาณ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 40.8
มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้า
เกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ร้อยละ 23.8 มีความคิดเห็น
ต่อความเหมาะสมของงบประมาณระดับน้อย และระดับมาก มีเพียงร้อยละ 3.9 มีความคิดเห็นต่อ
ความเหมาะสมของงบประมาณ ระดับมากที่สุด

**ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล
ในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
MRCF**

แหล่งข้อมูลและความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลใน
การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร

2.1.1 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย

n = 206

แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. สื่อบุคคล	-	-	-	-	-	3.30 (0.813)	ปานกลาง
1) ผู้บังคับบัญชา	27 (13.1)	101 (49.0)	67 (32.5)	11 (5.3)	0 (0.0)	3.70 (0.763)	มาก
2) เพื่อนร่วมงานใน สำนักงาน	8 (3.9)	106 (51.5)	80 (38.8)	12 (5.8)	0 (0.0)	3.53 (0.667)	มาก
3) เพื่อนทั่วไป	4 (1.9)	38 (18.4)	85 (41.3)	47 (22.8)	32 (15.5)	2.68 (1.008)	ปานกลาง
2. สื่อกิจกรรม	-	-	-	-	-	3.21 (0.946)	ปานกลาง
1) การดูงาน/ ทัศนศึกษา	26 (12.6)	59 (28.6)	60 (29.1)	39 (18.9)	22 (10.7)	3.14 (1.182)	ปานกลาง
2) การจัดนิทรรศการ	8 (3.9)	56 (27.2)	89 (43.2)	37 (18.0)	16 (7.8)	3.01 (0.960)	ปานกลาง
3) การอบรม	11 (5.3)	87 (42.2)	82 (39.8)	20 (9.7)	6 (2.9)	3.37 (0.845)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1	(S.D)	
n = 206							
2. สื่อกิจกรรม							
4) การประชุม	11 (5.3)	72 (35.0)	97 (47.1)	22 (10.7)	4 (1.9)	3.31 (0.809)	ปานกลาง
5) การสัมมนา	11 (5.3)	76 (36.9)	72 (35.0)	40 (19.4)	7 (3.4)	3.21 (0.933)	ปานกลาง
3. สื่อสารมวลชน							
1) เอกสารทาง ราชการ	36 (17.5)	67 (32.5)	73 (35.4)	25 (12.1)	5 (2.4)	3.50 (0.996)	มาก
2) สิ่งพิมพ์	4 (1.9)	64 (31.1)	89 (43.2)	39 (18.9)	10 (4.9)	3.06 (0.878)	ปานกลาง
3) วิทยูกระจาย เสียง	1 (0.5)	15 (7.3)	100 (48.5)	56 (27.2)	34 (16.5)	2.48 (0.871)	น้อย
4) โทรทัศน์	9 (4.4)	38 (18.4)	92 (44.7)	47 (22.8)	20 (9.7)	2.85 (0.979)	ปานกลาง
5) อินเทอร์เน็ต	25 (12.1)	89 (43.2)	55 (26.7)	30 (14.6)	7 (3.4)	3.46 (0.996)	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	3.18 (0.582)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย
ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทั้งที่เป็น
สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม
ทั้งหมด 3.18) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละสื่อ พบว่า

1. สื่อบุคคลภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.30) เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 แหล่ง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 3.70) และเพื่อนร่วมงานในสำนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.53) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เพื่อนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.68)

2. สื่อกิจกรรมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.21) เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.37) การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.31) การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.21) การดูงาน/ทัศนศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.14) และการจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.01)

3. สื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.07) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เอกสารทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 3.50) และอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.46) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ สิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.06) และโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.85) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.48)

2.1.2 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF

ตารางที่ 4.5 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF

แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. สื่อบุคคล	-	-	-	-	-	3.24 (2.568)	ปานกลาง
1) ผู้บังคับบัญชา	46 (22.3)	100 (48.5)	52 (25.2)	8 (3.9)	0 (0.0)	3.89 (0.789)	มาก
2) เพื่อนร่วมงานในสำนักงาน	11 (5.3)	89 (43.2)	92 (44.7)	12 (5.8)	2 (1.0)	3.46 (0.730)	มาก
3) เพื่อนทั่วไป	2 (1.0)	26 (12.6)	74 (35.9)	47 (22.8)	57 (27.7)	2.36 (1.049)	น้อย

n = 206

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1	(S.D)	
2. สื่อกิจกรรม	-	-	-	-	-	3.29	ปานกลาง
						(0.997)	
1) การดูงาน/ ทัศนศึกษา	26 (12.6)	49 (23.8)	63 (30.6)	55 (26.7)	13 (6.3)	3.10 (1.122)	ปานกลาง
2) การจัด นิทรรศการ	19 (9.2)	57 (27.7)	72 (35.0)	51 (24.8)	7 (3.4)	3.15 (1.006)	ปานกลาง
3) การอบรม	19 (9.2)	78 (37.9)	77 (37.4)	27 (13.1)	5 (2.4)	3.38 (0.913)	ปานกลาง
4) การประชุม	21 (10.2)	82 (39.8)	72 (35.0)	26 (12.6)	5 (2.4)	3.43 (0.922)	มาก
5) การสัมมนา	31 (15.0)	70 (34.0)	72 (35.0)	25 (12.1)	8 (3.9)	3.39 (1.024)	ปานกลาง
3. สื่อสารมวลชน	-	-	-	-	-	3.02	ปานกลาง
						(1.033)	
1) เอกสารทางราชการ	31 (15.0)	70 (34.0)	72 (35.0)	25 (12.1)	8 (3.9)	3.44 (1.014)	มาก
2) สิ่งพิมพ์	8 (3.9)	54 (26.2)	92 (44.7)	44 (21.4)	8 (3.9)	3.05 (0.888)	ปานกลาง
3) วิทยุกระจายเสียง	1 (0.5)	37 (18.0)	70 (34.0)	59 (28.6)	39 (18.9)	2.52 (1.011)	น้อย
4) โทรทัศน์	9 (4.4)	45 (21.8)	66 (32.0)	50 (24.3)	36 (17.5)	2.71 (1.122)	ปานกลาง
5) อินเทอร์เน็ต	35 (17.0)	66 (32.0)	53 (25.7)	42 (20.4)	10 (4.9)	3.36 (1.129)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	3.17	ปานกลาง
						(0.634)	

จากตารางที่ 4.5 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCFเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมทั้งหมดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.17) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละสื่อ พบว่า

1. สื่อกิจกรรมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.29) เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่ง พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.43) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.39) การอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.38) การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.15) และการดูงาน/ทัศนศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.10)
2. สื่อบุคคลภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.24) เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่ง พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา (ค่าเฉลี่ย 3.89) และเพื่อนร่วมงานในสำนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.46) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เพื่อนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.36)
3. สื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.02) เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่งพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เอกสารทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 3.44) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.36) สิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.05) และโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.71) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.52)

2.2 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับ

ตำบล

ตารางที่ 4.6 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT

n = 206

แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
Website	75 (36.4)	65 (31.6)	39 (18.9)	24 (11.7)	3 (1.5)	3.90 (1.070)	มาก
E – mail	22 (10.7)	52 (25.2)	63 (30.6)	46 (22.3)	23 (11.2)	3.02 (1.164)	ปานกลาง
Facebook	41 (19.9)	68 (33.0)	57 (27.7)	24 (11.7)	16 (7.8)	3.46 (1.163)	มาก
Line	39 (18.9)	80 (38.8)	50 (24.3)	24 (11.7)	13 (6.3)	3.52 (1.116)	มาก
YouTube	25 (12.1)	37 (18.0)	85 (41.3)	46 (22.3)	13 (6.3)	3.07 (1.068)	ปานกลาง
Skype	5 (2.4)	5 (2.4)	40 (19.4)	67 (32.5)	89 (43.2)	1.88 (0.966)	น้อย
Twitter	0 (0.0)	8 (3.9)	33 (16.0)	62 (30.1)	103 (50.0)	1.74 (0.866)	น้อยที่สุด
Google plus	14 (6.8)	22 (10.7)	51 (24.8)	50 (24.3)	69 (33.5)	2.33 (1.233)	น้อย
Instagram	4 (1.9)	13 (6.3)	21 (10.2)	70 (34.0)	98 (47.6)	1.81 (0.987)	น้อย
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	2.75 (0.714)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ภาพรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.75) เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่ง พบว่า

1. อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ Website (ค่าเฉลี่ย 3.90) Line (ค่าเฉลี่ย 3.52) และ Facebook (ค่าเฉลี่ย 3.46)
2. อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ YouTube (ค่าเฉลี่ย 3.07) และ E – mail (ค่าเฉลี่ย 3.02)
3. อยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ Google plus(ค่าเฉลี่ย 2.33) Skype (ค่าเฉลี่ย 1.88) และ Instargram (ค่าเฉลี่ย 1.81)
4. อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ Twitter (ค่าเฉลี่ย 1.74)

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. พืชปลอดภัย หมายถึง พืชที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	ถูก	136	66.0	14
2. ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้อาจมีสารพิษตกค้างหรือปนเปื้อนแต่ไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข	ถูก	183	88.8	8
3. เลือกพื้นที่ปลูกไม่เป็นแหล่งสะสมของโรค และแมลง	ถูก	188	91.3	5
4. เลือกดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก	ถูก	200	97.1	2
5. การผลิตพืชผักปลอดภัย ห้ามใช้สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิด (เฉลี่ย : ใช้ได้แต่ต้องใช้ในระยะที่ปลอดภัย)	ผิด	177	85.9	10

n = 206

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 206

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
6. การเตรียมดินให้ถูกต้องช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตได้ดี ลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดในช่วงการผลิตได้เป็นอย่างดี	ถูก	198	96.1	3
7. เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 1,000-2,000 กก./ไร่	ถูก	159	77.2	13
8. เชื้อราไตรโคเดอร์มาใช้เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช (เฉลย : ป้องกันกำจัดโรคพืช)	ผิด	163	79.1	11
9. การพ่นสารเคมีควรทำความเข้าใจคำแนะนำในฉลาก และฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือช่วงเย็นขณะลมสงบหลีกเลี่ยงแสงแดดจัดหรือลมแรง ผู้ฉีดพ่นอยู่เหนือลมตลอดเวลา	ถูก	203	98.5	1
10. ควรล้างผักกินใบทุกชนิดก่อนนำส่งตลาด (เฉลย : ไม่ควรล้างผักกินใบ เพราะใบผักจะเน่าเสียหายได้)	ผิด	99	48.1	15
11. การเก็บรักษาผักสดหลายๆชนิดรวมกัน ไม่ก่อให้เกิดผลทางลบกับผักชนิดอื่นๆ เช่น เก็บมะเขือเทศรวมกับผักกินใบ (เฉลย : ก่อให้เกิดความเสียหาย)	ผิด	185	89.8	7
12. ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำในฉลาก	ถูก	190	92.2	4
13. เชื้อราบิวเวอเรียใช้เพื่อป้องกันกำจัดโรคพืช (เฉลย : ป้องกันกำจัดแมลง)	ผิด	163	79.1	11
14. ผักที่มีใบสวยงามไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช เป็นผักที่มีความปลอดภัย (เฉลย : ผักที่ปลอดภัย จะมีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช)	ผิด	186	90.3	6
15. การใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่นๆ	ถูก	178	86.4	9

จากตารางที่ 4.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัยปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจ จากคำถามที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การพ่นสารเคมีควรทำความเข้าใจคำแนะนำในฉลาก และฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือช่วงเย็นขณะลมสงบหลีกเลี่ยงแสงแดดจัดหรือลมแรง ผู้ฉีดพ่นอยู่เหนือลมตลอดเวลา (ร้อยละ 98.5) เลือกดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก (ร้อยละ 97.1) การเตรียมดินให้ถูกต้องช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตได้ดี ลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดในช่วงการผลิตได้เป็นอย่างดี(ร้อยละ 96.1)

ส่วนข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ไม่ควรล้างผักกินใบทุกชนิดก่อนนำส่งตลาด เพราะใบผักจะเน่าเสียหายได้ (ร้อยละ 48.1) พืชปลอดภัยหมายถึง พืชที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ร้อยละ 66.0) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 1,000-2,000 กก./ไร่ (ร้อยละ 77.2)

ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

n = 206			
จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 3	น้อยที่สุด	0	0
4 - 6	น้อย	2	1.0
7 - 9	ปานกลาง	14	6.8
10 - 12	มาก	55	26.7
13 - 15	มากที่สุด	135	65.5

ค่าต่ำสุด = 6 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 12.66 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.795 ข้อ

ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผัก ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบถูกของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลทั้งหมดมาพิจารณา พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 65.5 โดยตอบถูก 13-15 ข้อ รองลงมา คือ อยู่ในระดับมาก

ร้อยละ 26.7 ตอบถูก 10-12 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 6.8 ตอบถูก 7-9 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 1.0 ตอบถูก 4-6 ข้อ โดยมีจำนวนข้อที่ตอบถูกต้องต่ำสุด 6 ข้อ สูงสุด 15 ข้อ และเฉลี่ย 12.66 ข้อ

2.4 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบาย MRCF

ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบาย MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาทและอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน	ถูก	178	86.4	9
2. นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ถูก	202	98.1	2
3. ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นและรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ (Smart Extension Officer)	ถูก	197	95.6	4
4. ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง(Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(เฉลี่ย : ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่)	ผิด	77	37.4	12
5. ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (เฉลี่ย : ตามกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย)	ผิด	49	23.8	13

n = 206

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
6. การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่จริงแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถเข้าใจและสามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	ถูก	193	93.7	5
7. ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	ถูก	179	86.9	8
8. กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจนและมองภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกัน(เฉลี่ย : มองภาพพื้นที่คน สิ้นค้า เข้าด้วยกัน)	ผิด	16	7.8	15
9. ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)และเวทีส่งเสริมการเกษตร ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม	ถูก	199	96.6	3
10. Community Participation เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรเท่านั้น(เฉลี่ย : ทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาคี)	ผิด	150	72.8	11
11. ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน	ถูก	171	83.0	10
12. ให้บริการเกษตรกร เน้นการสื่อสารทางเดียว (One-way communication) (เฉลี่ย : เน้นการสื่อสารสองทาง Two-way communication)	ผิด	181	87.9	7
13. ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในลักษณะ Win – Win Situation	ถูก	190	92.2	6
14. ใช้กลไกต่างๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่	ถูก	206	100.0	1

n = 206

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 206

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
15. การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมตามที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นสมควร (เฉลี่ย :ตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน)	ผิด	44	21.4	14

จากตารางที่ 4.9 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ปრაกฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบาย MRCF เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจ จากข้อคำถามที่ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ไร่กลไกต่างๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศวกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่ (ร้อยละ 100) นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 98.1) ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเวทีส่งเสริมการเกษตร ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (ร้อยละ 96.6)

ส่วนข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ตอบผิดมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจนและมองภาพพื้นที่ คน สินค้า เข้าด้วยกัน (ร้อยละ 7.8) การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน (ร้อยละ 21.4) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย (ร้อยละ 23.8) และให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ (ร้อยละ 37.4)

ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

n = 206			
จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
7 - 9	ปานกลาง	47	22.8
10 - 12	มาก	126	61.2
13 - 15	มากที่สุด	33	16.0
ค่าต่ำสุด = 7 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ			
ค่าเฉลี่ย = 10.83 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.569 ข้อ			

ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับตำบล เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบถูกทั้งหมดมาพิจารณา พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับมากร้อยละ 61.2 ตอบถูก 10-12 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.8 ตอบถูก 7-9 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 16.0 ตอบถูก 13-15 ข้อ โดยมีจำนวนข้อที่ตอบถูกต่ำสุด 7 ข้อ สูงสุด 15 ข้อ และเฉลี่ย 10.83 ข้อ

2.5 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ตารางที่ 4.11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผัก ปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1. ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการ กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สินค้า	ถูก	206	100	1
2. ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการ กำหนดเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น	ถูก	203	98.5	2

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 206

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผัก ปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
3. การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าใจ ข้อมูล สถานการณ์ สักยภาพของชุมชนในด้านความเหมาะสม ของพื้นที่ (เฉลี่ย : ความเหมาะสมของพื้นที่ คน สิ้นค้า)	ผิด	12	5.8	15
4. การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ที่ถูกต้องนำไปสู่การกำหนด เป้าหมายและวางแผนการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยได้ อย่างถูกต้อง	ถูก	202	98.1	4
5. ข้อมูลเชิงแผนที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็น สภาพพื้นที่ได้อย่างชัดเจนโดยไม่จำเป็นต้องลงปฏิบัติงานใน พื้นที่จริง (เฉลี่ย : จำเป็นต้องลงปฏิบัติงานในพื้นที่จริง)	ผิด	143	69.4	12
6. Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและ เกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์	ถูก	199	96.6	8
7. ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ เป็นช่องทางเดียวที่ดีที่สุดในการ รับส่งและสื่อสารข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (เฉลี่ย : โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ผ่านอินเทอร์เน็ต)	ผิด	149	72.3	11
8. การทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร มีกลุ่ม บุคคลที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่าย (ผู้ร่วมงาน) และผู้นำทางความคิดของชุมชน (ผู้มีอิทธิพลทาง ความคิด) (เฉลี่ย : 3 กลุ่ม คือเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียนรู้ ร่วมกัน) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่าย (ผู้ร่วมงาน) และ ผู้นำทางความคิดของชุมชน (ผู้มีอิทธิพลทางความคิด))	ผิด	119	57.8	13
9. Community participation เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับ ภาคีเครือข่าย เช่น อกม. สบกด. ศจช. สช. อปท. ฯลฯ	ถูก	202	98.1	4

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 206

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
10. การทำงานการเรียนรู้ร่วมกันและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน จะได้ทิศทาง เทคโนโลยีการผลิตพืชผักปลอดภัย และการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน	ถูก	200	97.1	7
11. Specific Field Service เป็นการให้บริการแบบ เฉพาะเจาะจงพื้นที่ทางการเกษตรเท่านั้น (เฉลี่ย :เฉพาะเจาะจงพื้นที่ กลุ่ม รายบุคคล)	ผิด	113	54.9	14
12. การกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยเป็นการ กำหนดโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรอำเภอ (เฉลี่ย : โดยเกษตรกรในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาคี เครือข่าย และผู้นำทางความคิดชุมชน)	ผิด	157	76.2	10
13. ศึกษา ค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล ข้อมูล และผู้รู้มาจัดทำ เป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัย	ถูก	199	96.6	8
14. จัดทำเป็นข้อมูลแผนที่นำข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบันทึก เชื่อมโยงและซ้อนทับกันในแผนที่อย่างเป็นระบบเพื่อกำหนด เขตส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย	ถูก	202	98.1	4
15. นโยบาย MRCF ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้อง เหมาะสม	ถูก	203	98.5	2

ตารางที่ 4.11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีความรู้ความเข้าใจจากข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อมูลมีความถูกต้องเป็น

ปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สิ้นค้า (ร้อยละ 100.0) ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้นและนโยบาย MRCF ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม (ร้อยละ 98.5)

ส่วนข้อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าใจข้อมูล สถานการณ์ ศักยภาพของชุมชนในด้านความเหมาะสมของพื้นที่ คน สิ้นค้า (ร้อยละ 5.8) Specific Field Service เป็นการให้บริการแบบเฉพาะเจาะจงพื้นที่ กลุ่ม ราชบุคคล (ร้อยละ 54.9) การทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร มีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียนรู้ร่วมกัน) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่าย (ผู้ร่วมงาน) และผู้นำทางความคิดของชุมชน (ผู้มีอิทธิพลทางความคิด) (ร้อยละ 57.8)

ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

n = 206			
จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	ระดับความรู้ ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
7 - 9	ปานกลาง	21	10.2
10 - 12	มาก	78	37.9
13 - 15	มากที่สุด	107	51.9
ค่าต่ำสุด = 9 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ			
ค่าเฉลี่ย = 12.18 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.508 ข้อ			

ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเมื่อนำผลคะแนนทั้งหมดมาพิจารณา พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 51.9 ตอบถูก 13-15 ข้อ รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 37.9 ตอบถูก 10-12 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 10.2 ตอบถูก 7-9 ข้อ โดยมีข้อที่ตอบถูก ต่ำสุด 9 ข้อ สูงสุด 15 ข้อ และ เฉลี่ย 12.18 ข้อ

ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

ช่องทาง	ระดับการติดต่อสื่อสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
1. มาพบที่สำนักงาน	77 (37.4)	61 (29.6)	54 (26.2)	1 (6.3)	1 (0.5)	3.97 (0.967)	มาก
2. โทรศัพท์	80 (38.8)	101 (49.0)	23 (11.2)	2 (1.0)	0 (0.0)	4.26 (0.689)	มากที่สุด
3. เกษตรกรเชิญไปร่วม ประชุมหมู่บ้าน	10 (4.9)	85 (41.3)	75 (36.4)	29 (14.1)	7 (3.4)	3.30 (0.893)	ปานกลาง
4. เวทีประชามตต่างๆ	17 (8.3)	83 (40.3)	85 (41.3)	15 (7.3)	6 (2.9)	3.44 (0.857)	มาก
5. E – mail	1 (0.5)	5 (2.4)	24 (11.7)	62 (30.1)	114 (55.3)	1.63 (0.821)	น้อยที่สุด
6. Line	8 (3.9)	35 (17.0)	52 (25.2)	61 (29.6)	50 (24.3)	2.48 (1.146)	น้อย
7. Facebook	3 (1.5)	6 (2.9)	65 (31.6)	59 (28.6)	73 (35.4)	2.06 (0.958)	น้อย
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.02 (0.583)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร ภาพรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.02) เมื่อพิจารณา

แต่ละช่องทาง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ช่องทาง ได้แก่ โทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 4.26) อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ช่องทาง ได้แก่ มาพบที่สำนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.97) และเวทีประชาคมต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.44) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ช่องทาง ได้แก่ เกษตรกรเชิญไปร่วมประชุมหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.30) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 ช่องทาง ได้แก่ Line (ค่าเฉลี่ย 2.48) และ Facebook (ค่าเฉลี่ย 2.06) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 ช่องทาง ได้แก่ E-mail (ค่าเฉลี่ย 1.63)

ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริม การผลิตพืชผักปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล (ดังตารางที่ 4.14-4.18) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.14 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบลด้าน Mapping โดยใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
1. จัดเตรียมข้อมูลโดยการรวบรวม ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	50 (24.3)	106 (51.5)	47 (22.8)	2 (1.0)	1 (0.5)	3.98 (0.745)	มาก
2. จัดเตรียมข้อมูลประสภภัย ธรรมชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ ประสบปัญหาสารเคมีตกค้างในดิน และผลผลิต	32 (15.5)	85 (41.3)	76 (36.9)	11 (5.3)	2 (1.0)	3.65 (0.841)	มาก
3. จัดเตรียมแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขต ของตำบลอำเภอ จังหวัด	42 (20.4)	108 (52.4)	54 (26.2)	0 (0.0)	2 (1.0)	3.91 (0.741)	มาก

n = 206

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
4. จัดเตรียมคอมพิวเตอร์และ โปรแกรมการใช้งาน Arc view , Arc map หรือ QGIS เพื่อนำ มาจัดทำ ข้อมูลแผนที่	53 (25.7)	75 (36.4)	57 (27.7)	17 (8.3)	4 (1.9)	3.76 (0.992)	มาก
5. ค้นหาและจัดทำแผนที่ที่แสดงขอบเขต ของตำบลให้ครอบคลุมพื้นที่ในความ รับผิดชอบ จากเว็บไซต์ และ หน่วยงานต่างๆ	33 (16.0)	72 (35.0)	81 (39.3)	18 (8.7)	2 (1.0)	3.56 (0.896)	มาก
6. จัดทำเป็นข้อมูลแผนที่นำข้อมูล ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบันทึก เชื่อมโยงและ ซ้อนทับกันในแผนที่อย่างเป็นระบบ	32 (15.5)	76 (36.9)	66 (32.0)	32 (15.5)	0 (0.0)	3.52 (0.935)	มาก
7. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล กับผู้ที่เกี่ยวข้อง	32 (15.5)	76 (36.9)	72 (35.0)	26 (12.6)	0 (0.0)	3.55 (0.902)	มาก
8. ประยุกต์ใช้ข้อมูลแผนที่ในการ ปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผัก ปลอดภัย	33 (16.0)	68 (33.0)	79 (38.3)	25 (12.1)	1 (0.5)	3.52 (0.920)	มาก
9. ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สินค้า เทคโนโลยีและวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการ ผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น	34 (16.5)	94 (45.6)	66 (32.0)	10 (4.9)	2 (1.0)	3.72 (0.831)	มาก
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.68 (0.867)	มาก

จากตารางที่ 4.14 ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ด้าน Mapping โดยใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น (เฉลี่ยรวมรวม 3.68) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีระดับการนำไปปฏิบัติมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดเตรียมข้อมูลโดยการรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.98) จัดเตรียมแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของตำบลอำเภอ จังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.91) และจัดเตรียมคอมพิวเตอร์และโปรแกรมการใช้งาน Arc view , Arc map หรือ QGIS เพื่อนำมาจัดทำข้อมูลแผนที่ (3.76)

ตารางที่ 4.15 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ในระดับตำบลด้าน Remote Sensing โดยใช้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
MRCF							
1. ศึกษาอุปกรณ์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสมในการสื่อสารทางไกล เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ดาวเทียม ฯลฯ	48	99	40	18	1	3.85 (0.895)	มาก
2. ศึกษาค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล และผู้รู้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย	36	107	49	13	1	3.80 (0.819)	มาก
3. ให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูล หรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น อย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม	55	84	56	10	1	3.88 (0.876)	มาก

n = 206

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n = 206

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
4. มีการรับส่งและสื่อสารข้อมูลต่างๆ ที่รวดเร็วมีช่องทางให้บริการแก่ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว	42 (20.4)	89 (43.2)	66 (32.0)	7 (3.4)	2 (1.0)	3.79 (0.840)	มาก
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.83 (0.857)	มาก

จากตารางที่ 4.15 ปราบผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ด้าน Remote Sensing โดยใช้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกลพบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีระดับการนำไปปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ยรวม 3.83) ได้แก่ให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม(ค่าเฉลี่ย 3.88) ศึกษาอุปกรณ์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสมในการสื่อสารทางไกล เช่น โทรศัพท์สมาร์ทโฟน เครื่องข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ศึกษาค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล ข้อมูล และผู้รู้มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 3.80) และมีการรับส่งและสื่อสารข้อมูลต่างๆ ที่รวดเร็วมีช่องทางให้บริการแก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย 3.79)

ตารางที่ 4.16 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบลด้าน Community Participation โดยใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

n = 206

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					□ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
1. การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลแผนที่ (Mapping) และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาปัญหา ศักยภาพ และความต้องการของชุมชน	59 (28.6)	67 (32.5)	64 (31.1)	16 (7.8)	0 (0.0)	3.82 (0.938)	มาก
2. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตร	44 (21.4)	83 (40.3)	68 (33.0)	11 (5.3)	0 (0.0)	3.78 (0.843)	มาก
3. จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านและตำบลและบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนท้องถิ่น	56 (27.2)	82 (39.8)	54 (26.2)	13 (6.3)	1 (0.5)	3.87 (0.904)	มาก
4. ทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เช่น ศักยภาพและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา	50 (24.3)	89 (43.2)	60 (29.1)	7 (3.4)	0 (0.0)	3.88 (0.812)	มาก
5. ใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น โรงเรียนเกษตรกร ฯลฯ	45 (21.8)	92 (44.7)	53 (25.7)	15 (7.3)	1 (0.5)	3.80 (0.880)	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					□ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
6. การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายโดย ประสานงานกับภาคีเครือข่ายในกำหนด เป้าหมายการพัฒนา	33 (16.0)	94 (45.6)	63 (30.6)	14 (6.8)	2 (1.0)	3.69 (0.856)	มาก
7. ร่วมกันดำเนินงาน ภายใต้การได้รับ ประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย (Win- Win Situation)	47 (22.8)	85 (41.3)	62 (30.1)	11 (5.3)	1 (0.5)	3.81 (0.867)	มาก
8. เกิดการทำงานการเรียนรู้ร่วมกันและ ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน	54 (26.2)	73 (35.4)	65 (31.6)	13 (6.3)	1 (0.5)	3.81 (0.917)	มาก
9. ได้ทิศทาง เทคโนโลยีการผลิต พืชผักปลอดภัยร่วมกัน และการ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน	44 (21.4)	78 (37.9)	69 (33.5)	15 (7.3)	0 (0.0)	3.73 (0.879)	มาก
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.80 (0.877)	มาก

จากตารางที่ 4.16 ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ด้าน Community Participation โดยใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น (เฉลี่ยรวม 3.80) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีระดับการนำไปปฏิบัติมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเช่น ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.88) จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านและตำบลและบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.87) การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลแผนที่ (Mapping) และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาปัญหา ศักยภาพ และความต้องการของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.82)

ตารางที่ 4.17 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบลด้าน Specific Field Service โดยใช้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ (จำนวน/ร้อยละ)					□ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
1. กำหนดเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน	59 (28.6)	96 (46.6)	47 (22.8)	4 (1.9)	0 (0.0)	4.02 (0.771)	มาก
2. กำหนดประเด็นการส่งเสริม การเกษตรที่ชัดเจนของแต่ละรายหรือ แต่ละกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์	48 (23.3)	101 (49.0)	52 (25.2)	5 (2.4)	0 (0.0)	3.93 (0.762)	มาก
3. เตรียมการให้พร้อมในการให้ บริการ ทั้งกรณีรายบุคคลและรายกลุ่ม	39 (18.9)	93 (45.1)	69 (33.5)	5 (2.4)	0 (0.0)	3.81 (0.766)	มาก
4. ประสานงานกับหน่วยงานภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน เกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย ที่ชัดเจน	38 (18.4)	82 (39.8)	74 (35.9)	11 (5.3)	1 (0.5)	3.70 (0.847)	มาก
5. ให้บริการทางการเกษตรกับ เกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายที่ ชัดเจน โดยใช้การสื่อสารสองทาง สื่อสารทางไกล กระบวนการกลุ่ม และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กลุ่ม เกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย	50 (24.3)	84 (40.8)	60 (29.1)	11 (5.3)	1 (0.5)	3.83 (0.875)	มาก
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.86 (0.804)	มาก

จากตารางที่ 4.17 ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ด้าน Specific Field Service โดยใช้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีระดับการนำไปใช้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น (ค่าเฉลี่ยรวม 3.86) ได้แก่กำหนดเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.02) กำหนดประเด็นการส่งเสริมการเกษตรที่ชัดเจนของแต่ละรายหรือแต่ละกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.93) ให้บริการทางการเกษตรกับเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน โดยใช้การสื่อสารสองทางสื่อสารทางไกล กระบวนการกลุ่มและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.83) เตรียมการให้พร้อมในการให้บริการ ทั้งกรณีรายบุคคลและรายกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.81) และประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.70)

ตารางที่ 4.18 สรุปการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

n = 206

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ค่าเฉลี่ย	ระดับการนำไปปฏิบัติ
1. ด้าน Specific Field Service โดยใช้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง	3.86	มาก
2. ด้าน Remote Sensing โดยใช้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล	3.83	มาก
3. ด้าน Community Participation โดยใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย	3.80	มาก
4. ด้าน Mapping โดยใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่	3.68	มาก
เฉลี่ยรวม	3.79	มาก

จากตารางที่ 4.18 สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้าน Specific Field Service โดยใช้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ด้าน Remote Sensing โดยใช้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล ด้าน Community Participation โดยใช้

การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และด้าน Mapping โดยใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีดังนี้

5.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF รายละเอียดดังตารางที่ 4.19-1.22

ตารางที่ 4.19 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปัญหาด้าน Mapping โดยใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
n = 206							
1. ข้อมูลภูมิสารสนเทศ							
- ขาด shape file จังหวัด	11 (5.3)	46 (22.3)	88 (42.7)	22 (1.07)	39 (18.9)	2.84 (1.133)	ปานกลาง
- ขาด shape file อำเภอ	12 (5.8)	56 (27.2)	79 (38.3)	19 (9.2)	40 (19.4)	2.91 (1.171)	ปานกลาง
- ขาด shape file ตำบล	24 (11.7)	57 (27.7)	71 (34.5)	18 (8.7)	36 (17.5)	3.07 (1.237)	ปานกลาง
- ขาด shape file หมู่บ้าน	61 (29.6)	64 (31.1)	59 (28.6)	10 (4.9)	12 (5.8)	3.74 (1.113)	มาก
- ขาด shape file ข้อมูลทาง การเกษตร	26 (12.6)	71 (34.5)	87 (42.2)	13 (6.3)	9 (4.4)	3.45 (0.945)	มาก
- ขาด shape file ข้อมูลชุดดิน	26 (12.6)	62 (30.1)	84 (40.8)	18 (8.7)	16 (7.8)	3.31 (1.055)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
- ขาด shape file ข้อมูล โซนนิ่งพืช	27 (13.1)	59 (28.6)	81 (39.3)	25 (12.1)	14 (6.8)	3.29 (1.060)	ปานกลาง
- ขาด shape ข้อมูลภัยพิบัติ	38 (18.4)	61 (29.6)	84 (40.8)	16 (7.8)	7 (3.4)	3.52 (0.991)	ปานกลาง
2. เทคโนโลยีสารสนเทศ							
- ขาดคอมพิวเตอร์ที่มี ประสิทธิภาพ	56 (27.2)	47 (22.8)	60 (29.1)	30 (14.6)	13 (6.3)	3.50 (1.213)	มาก
- ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	50 (24.3)	57 (27.7)	50 (24.3)	36 (17.5)	13 (6.3)	3.46 (1.212)	มาก
- ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ ด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งาน โปรแกรม GIS	60 (29.1)	59 (28.6)	59 (28.6)	17 (8.3)	11 (5.3)	3.68 (1.137)	มาก
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.34 (1.115)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 ปรากฏผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) โดยแยกได้ ดังนี้

1) ข้อมูลภูมิสารสนเทศเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหา พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ขาด shape file หมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.74) และขาด shape file ข้อมูลทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.45) ส่วนประเด็นอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2) ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งานโปรแกรม GIS (ค่าเฉลี่ย 3.68) ขาดคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.50) ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (ค่าเฉลี่ย 3.46)

ตารางที่ 4.20 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปัญหาด้าน Remote Sensing โดยใช้ข้อมูลและการสื่อสาร

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
	n = 206						
อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร							
- ขาดโทรศัพท์ สมาร์ทโฟน	25 (12.1)	61 (29.6)	48 (23.3)	51 (24.8)	21 (10.2)	3.09 (1.198)	ปานกลาง
- ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	50 (24.3)	66 (32.0)	37 (18.0)	43 (20.9)	10 (4.9)	3.50 (1.205)	มาก
- ขาดเครื่องจับพิกัด GPS	22 (10.7)	51 (24.8)	70 (34.0)	47 (22.8)	16 (7.8)	3.08 (1.102)	ปานกลาง
- ขาดทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสาร	16 (7.8)	52 (25.2)	71 (34.5)	56 (27.2)	11 (5.3)	3.03 (1.026)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	3.18 (1.133)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 ปรากฏผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ดังนี้

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาด้านการขาดอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (ค่าเฉลี่ย 3.50) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดโทรศัพท์ สมาร์ทโฟน (ค่าเฉลี่ย 3.09) ขาดเครื่องจับพิกัด GPS (ค่าเฉลี่ย 3.08) และขาดทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 3.03)

ตารางที่ 4.21 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปัญหาด้าน Community Participation โดยใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

n = 206

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
3.1 การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม							
- ขาดการใช้ข้อมูลแผนที่ในการวิเคราะห์ชุมชน	11 (5.3)	55 (26.7)	109 (52.9)	26 (12.6)	5 (2.4)	3.20 (0.817)	ปานกลาง
- ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตร	6 (2.9)	48 (23.3)	92 (44.7)	49 (23.8)	11 (5.3)	2.95 (0.896)	ปานกลาง
3.2 การทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย							
- ขาดการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย	4 (1.9)	27 (13.1)	125 (60.7)	34 (16.5)	16 (7.8)	2.85 (0.816)	ปานกลาง
- ขาดการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาร่วมกัน	5 (2.4)	28 (13.6)	99 (48.1)	56 (27.2)	18 (8.7)	2.74 (0.889)	ปานกลาง
- ขาดการใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น โรงเรียนเกษตรกร	6 (2.9)	37 (18.0)	103 (50.0)	44 (21.4)	16 (7.8)	2.87 (0.898)	ปานกลาง
- ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย	5 (2.4)	37 (18.0)	92 (44.7)	56 (27.2)	16 (7.8)	2.80 (0.908)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	2.90 (0.871)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.21 ปรากฏผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) โดยแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1) การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดการใช้ข้อมูลแผนที่ในการวิเคราะห์ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.20) และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.95)

2) การทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาด้านการทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ขาดการใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น โรงเรียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.87) ขาดการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย (ค่าเฉลี่ย 2.85) ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 2.80) และขาดการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 2.74)

ตารางที่ 4.22 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปัญหาด้าน Specific Field Service โดยใช้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
- ขาดการนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือปัญหาของเกษตรกร มาใช้ในการกำหนดพื้นที่กลุ่ม รายบุคคล	4	49	108	30	15	2.99 (0.869)	ปานกลาง
- ขาดการกำหนดประเด็นการส่งเสริมที่สอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์	3	44	98	40	21	2.84 (0.924)	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	-	-	-	-	-	2.92 (0.897)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.22 ปรากฏผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.92) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ได้แก่ การนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือปัญหาของเกษตรกรมาใช้ในการกำหนดพื้นที่ กลุ่ม หรือรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.99) และ การกำหนดประเด็นการส่งเสริมที่สอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.84)

ตารางที่ 4.23 สรุปปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

n = 206

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหา
1. ด้าน Mapping โดยการใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่	3.34	ปานกลาง
2. ด้าน Remote Sensing โดยใช้อุปกรณ์และการสื่อสารระยะไกล	3.18	ปานกลาง
3. ด้าน Specific Field Service โดยให้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง	2.92	ปานกลาง
4. ด้าน Community Participation โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย	2.90	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.23 สรุปได้ว่า ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ได้แก่ด้าน Mapping โดยการใช้การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ด้าน Remote Sensing โดยใช้อุปกรณ์และการสื่อสารระยะไกล ด้าน Specific Field Service โดยให้การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจงและด้าน Community Participation โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบการดำเนินงานและผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ. 2557 สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 206 ราย ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตารางที่ 4.24 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ข้อเสนอแนะ	n = 206	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่		
- ควรมีการประสานงานกันหรือการทำสัญญาข้อตกลงการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย	165	80.09
- ควรมีแผนที่ที่เป็นปัจจุบันแสดงขอบเขตระดับหมู่บ้านแหล่งน้ำ แหล่งวัดถุอันตราย ข้อมูลภัยพิบัติต่างๆ โชนนิ่งพืช เอกสารสิทธิ์ที่ดิน ชุดดิน ฯลฯ	128	62.14
- จัดสรรงบประมาณจ้างหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาจัดทำแผนที่สำเร็จรูปพร้อมใช้งาน	127	61.65
- ควรมีการจัดอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS ให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้งานได้อย่างชำนาญ	113	54.85
2. ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร		
- ควรมีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	163	79.13
- ควรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถรองรับการใช้งานที่มากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	135	65.53

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

	n = 206	
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
3. ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย		
- ควรมีการประสานงานทำข้อตกลงระดับกระทรวง กรม เพื่อจะได้บูรณาการทำงานได้อย่างมีระบบชัดเจนสะดวก รวดเร็ว และมีความต่อเนื่อง	142	68.93
- ควรมีการจัดทำเวทีชุมชนให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	124	60.19
- การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทำได้ยาก เนื่องจากหน่วยงานอื่นมีนโยบายที่ไม่เหมือนกัน	119	57.77
4. ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง		
- ควรกำหนดความชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับพื้นที่คน สินค้า	125	60.68
- ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เฉพาะด้านให้มากขึ้นเพื่อให้บริการที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และรวดเร็ว	110	53.40
- ควรมีงบประมาณต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงาน โครงการมีความต่อเนื่อง	96	46.60

จากตารางที่ 4.24 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 80.09 เสนอแนะควรมีการประสานงานกันหรือการทำสัญญาข้อตกลงการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย รองลงมาร้อยละ 62.14 เสนอแนะควรมีแผนที่ที่เป็นปัจจุบันแสดงขอบเขตระดับหมู่บ้าน แหล่งน้ำ แหล่งวัตถุดิบทราย ข้อมูลภัยพิบัติต่างๆ โซนนิ่งพืช เอกสารสิทธิ์ที่ดิน ชุดดิน ฯลฯ ร้อยละ 61.65 เสนอแนะจัดสรรงบประมาณจ้างหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาจัดทำแผนที่สำเร็จรูปพร้อม

ใช้งาน และร้อยละ 54.85 เสนอแนะควรมีการจัดอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS ให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้งานได้อย่างชำนาญ

2. ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 79.13 เสนอแนะควรมีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และร้อยละ 65.53 เสนอแนะควรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถรองรับการใช้งานที่มากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 68.93 เสนอแนะควรมีการประสานงานทำข้อตกลงระดับกระทรวง กรม เพื่อจะได้บูรณาการทำงานได้อย่างมีระบบชัดเจนสะดวก รวดเร็ว และมีความต่อเนื่อง รองลงมาร้อยละ 60.19 เสนอแนะควรมีการจัดทำเวทีชุมชนให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และร้อยละ 57.77 เสนอแนะการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทำได้ยาก เนื่องจากหน่วยงานอื่นมีนโยบายที่ไม่เหมือนกัน

4. ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 60.68 เสนอแนะควรกำหนดความชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับพื้นที่ คน สินค้า รองลงมาร้อยละ 53.40 เสนอแนะควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เฉพาะด้านให้มากขึ้นเพื่อการบริการที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และรวดเร็ว และร้อยละ 46.60 เสนอแนะควรมีงบประมาณต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงาน โครงการมีความต่อเนื่อง

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน เพื่อหาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัว ว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเกี่ยวข้องกับแบบใดหรือทิศทางใด (เชิงบวกหรือเชิงลบ) กับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามมากหรือน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้ตัวแปรอิสระคัดเลือกมาทั้งหมด 15 ตัวแปร ได้แก่ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) ระยะเวลารับราชการ 4) ช่องทางการติดต่อสื่อสาร 5) การได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS 6) การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF 7) จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ 8) จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ 9) ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 10) การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย 11) การรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF 12) การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT 13) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย 14) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF 15) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ส่วนตัวแปรตาม มี 1 ตัวแปร คือ 1) การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ที่	ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.
ตัวแปรอิสระ			
1	อายุ (ปี)	42.95	10.595
2	ระดับการศึกษา (ปี) (ปวส.=14 ป.ตรี=16 ป.โท=18)	16.35	0.835
3	ระยะเวลารับราชการ (ปี)	16.17	13.428
4	ช่องทางการติดต่อสื่อสาร	3.02	0.583
5	การได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS (เคย = 1 ไม่เคย = 0)	0.59	0.493
6	การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF(เคย = 1 ไม่เคย = 0)	0.97	0.182
7	จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล	6.59	3.229
8	จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ	1.42	0.713
9	ความเหมาะสมของงบประมาณ	2.92	0.970
10	การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย	3.18	0.582
11	การรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF	3.17	0.634
12	การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT	2.75	0.714
13	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	12.66	1.795
14	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	10.83	1.569

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ที่	ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.
15	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	12.18	1.508
ตัวแปรตาม			
16	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย		

ตารางที่ 4.26 สัญลักษณ์ที่ใช้กับตัวแปร ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	
X_1	อายุ (ปี)
X_2	ระดับการศึกษา (ปี)
X_3	ระยะเวลารับราชการ (ปี)
X_4	ช่องทางการติดต่อสื่อสาร
X_5	การได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS (เคย = 1 ไม่เคย = 0)
X_6	การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF(เคย = 1 ไม่เคย = 0)
X_7	จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบล
X_8	จำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ
X_9	ความเหมาะสมของงบประมาณ
X_{10}	การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย
X_{11}	การรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF
X_{12}	การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT
X_{13}	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	
X_{14}	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF
X_{15}	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
ตัวแปรตาม	
Y_1	การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตารางที่ 4.27 เมตริกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 15 ตัวแปร ที่มีผลต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตัวแปร	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈	x ₉	x ₁₀	x ₁₁	x ₁₂	x ₁₃	x ₁₄	x ₁₅
x ₁	1	-0.397	0.594	0.057	-0.366	-0.016	0.407	-0.198	0.088	0.098	0.013	-0.236	-0.163	-0.145	-0.272
x ₂		1	-0.369	0.091	0.277	0.079	-0.022	0.062	-0.087	-0.023	0.103	0.238	0.015	0.096	0.105
x ₃			1	0.048	-0.357	0.004	0.420	-0.243	0.122	0.123	0.028	-0.200	-0.156	-0.164	-0.273
x ₄				1	0.061	-0.060	0.116	0.016	0.085	0.469	0.507	0.320	-0.012	-0.167	0.029
x ₅					1	0.226	-0.192	0.173	-0.118	-0.039	0.057	0.153	-0.014	-0.081	0.020
x ₆						1	0.043	-0.115	0.013	0.065	0.133	0.101	-0.066	-0.003	0.165
x ₇							1	-0.322	0.099	0.069	0.015	-0.076	-0.074	-0.012	-0.131
x ₈								1	-0.256	-0.081	-0.055	0.056	-0.021	0.132	0.043
x ₉									1	0.321	0.290	0.009	0.032	-0.188	0.010
x ₁₀										1	0.731	0.405	0.051	-0.014	0.100
x ₁₁											1	0.405	0.019	-0.070	0.165
x ₁₂												1	0.168	0.131	0.186
x ₁₃													1	0.385	0.416
x ₁₄														1	0.386
x ₁₅															1

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.80 อันจะก่อให้เกิดการละเมิดข้อสมมุติฐานของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยโดยการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรอิสระ 15 ตัว กับตัวแปรตามทีละตัว เข้าสมการคำนวณ โดยวิธี Stepwise Regression Analysis ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (Y_1)

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ถดถอยพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย (Y_1)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	ค่าสถิติ (t)	ค่านัยสำคัญ (Sig)
ค่าคงที่	-1.024	-1.793	0.007
1. การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย	0.314	4.386**	0.000
2. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร	0.396	5.470**	0.000
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	0.069	3.121**	0.002
4. การได้รับการถ่ายทอดความรู้ โยบาย MRCF	0.598	2.951**	0.004
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	0.051	2.001**	0.005
$R^2 = 0.377$	SEE = 0.522	F = 24.156	Sig of F = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลปรากฏว่า ได้ค่า $F = 24.156$ Sig of $F = 0.000$ ซึ่งหมายความว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น และเมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ 15 ตัว ปรากฏว่า มีตัวแปรอิสระ 10 ตัว ที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีตัวแปรอิสระ 5 ตัว ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร มีผลต่อตัวแปรตามในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ช่องทางการติดต่อสื่อสารความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF นั่นก็คือ เมื่อตัวแปรเหล่านี้มากขึ้น การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยก็มากขึ้นตามไปด้วย สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ร้อยละ 37.7 ($R^2 = 0.377$) โดยมีสมการถดถอยดังนี้

$$Y_1 = -1.024 + 0.396 X_4 + 0.598 X_6 + 0.314 X_{10} + 0.069 X_{13} + 0.051 X_{14}$$

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยทั้งในส่วน ของวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล (2) แหล่งข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตร มิติใหม่ MRCF (3) การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการ ผลิตพืชผักปลอดภัย (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริม การเกษตรมิติใหม่ MRCF (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

โดยศึกษาข้อมูลทำการศึกษากิจการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับมอบหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของทาโร ยามาเน่ โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 206 ราย ใช้วิธีกำหนดตัวอย่างตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรระดับตำบลของแต่ละอำเภอ และสุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของ แต่ละอำเภอแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยมีการทดสอบความ เชื่อมั่นกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 20 ราย เกี่ยวกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ระดับการรับรู้ข้อมูล

ข่าวสารนโยบาย MRCF ระดับการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ระดับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ระดับการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร และระดับปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.815 , 0.810 , 0.821 , 0.861 , 0.817 และ 0.806 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 42.95 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีระยะเวลาทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 18.79 ปี ระยะเวลารับราชการเฉลี่ย 16.17 ปี เงินเดือนเฉลี่ย 26,797.25 บาท โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมากกว่าครึ่งมีตำแหน่งระดับชำนาญการ และเคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS เฉลี่ย 1.59 ครั้ง เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF เฉลี่ย 1.97 ครั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ เฉลี่ย 6.59 ราย มีจำนวนพื้นที่รับผิดชอบเฉลี่ย จำนวน 1.42 ตำบล 14.82 หมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557 ระดับปานกลาง

1.3.2 แหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อที่เป็นบุคคลสูงกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมา คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อกิจกรรม และแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสารมวลชน

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีแหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อกิจกรรมสูงกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมา คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อบุคคล และแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสารมวลชน

1.3.3 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาแต่ละแหล่ง พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 แหล่ง ได้แก่ Website, Line และ Facebook

1.3.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจมากในเรื่องการปนสารเคมีควรทำความเข้าใจคำแนะนำในฉลาก และฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือช่วงเย็นขณะลมสงบหลีกเลี่ยงแสงแดดจัดหรือลมแรง ผู้ฉีดพ่นอยู่เหนือลมตลอดเวลา เลือกดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก การเตรียมดินให้ถูกต้องช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตได้ดีลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดในช่วงการผลิตได้เป็นอย่างดี โดยส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 12.66 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

1.3.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง การใช้กลไกต่างๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่ นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเวทีส่งเสริมการเกษตร ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่วนมากอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 10.83 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

1.3.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น และนโยบาย MRCF ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม โดยส่วนมากอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยความรู้ที่ตอบถูกต้อง 12.18 ข้อ จากคำถามความรู้ทั้งหมด 15 ข้อ

1.3.7 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร ภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละช่องทาง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ช่องทาง ได้แก่ โทรศัพท์ รองลงมา อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ช่องทาง ได้แก่ การมาพบที่สำนักงาน และเวทีประชาคมต่างๆ

1.3.8 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ด้าน Specific Field Service การให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ด้าน Remote Sensing ใช้ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล ด้าน Community Participation การทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และด้าน Mapping การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ตามลำดับ

1.3.9 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย การได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF และช่องทางการติดต่อสื่อสาร

1.3.10 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับตัวแปรตาม 5 ตัวแปร จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยด้านอื่นๆ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

1.3.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ในระดับปานกลาง

โดยประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีปัญหา คือ ในประเด็นขาด shape file หมู่บ้าน และข้อมูลทางการเกษตร ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งาน โปรแกรม GIS ขาดคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

สำหรับข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเสนอแนะ ดังนี้

1) ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ควรมีการประสานงานกันหรือ การทำสัญญาข้อตกลง การใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย

2) ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร ควรมีการจัดสรรคอมพิวเตอร์ ที่มีประสิทธิภาพ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

3) ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ควรมี การประสานงานทำข้อตกลงระดับกระทรวง กรม เพื่อจะได้บูรณาการทำงานได้อย่างมีระบบชัดเจน สะดวก รวดเร็ว และมีความต่อเนื่อง

4) ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง ควรกำหนดความชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ สอดคล้องกับพื้นที่ คน สินค้า

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีระดับการนำระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยในระดับตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเรียงลำดับมีการใช้ Specific Field Service ให้บริการทางการ เกษตรแบบเฉพาะเจาะจง Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย และ Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เป็นระบบส่งเสริมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติ งานการส่งเสริมการเกษตรแบบเดิมอยู่แล้ว คือระบบฝึกอบรม และเยี่ยมชม (Training and Visit System

: T & V System) ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา ซึ่งก่อนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเข้าไปดำเนินการในการส่งเสริมจะต้องมีการศึกษาข้อมูลสภาพพื้นที่ กำหนดพื้นที่ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557: 7) เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร โทรคมนาคม โดยเฉพาะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว สอดคล้องกับสมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546: 56) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 พบว่า การใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน เนื่องจากเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงาน การทำงานคล่องตัว รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบกับนโยบายใหม่มีความชัดเจน มุ่งแก้ไขปัญหาในฐานะผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงสามารถนำมาปรับใช้ในระดับตำบลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2533: 190) อ้างถึงใน สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว (2551: 88) กล่าวไว้ว่า นโยบายและการบริหารที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายต่างๆ จะต้องไม่ขัดแย้ง นโยบายย่อยจะต้องสนับสนุนนโยบายใหญ่ รวมทั้งต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความแน่นอนในขณะบังคับใช้ และกิตติยา ชนะกิจ (2555: 92) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย ในระดับมากที่สุด โดยมีแหล่งข้อมูล และระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย และนโยบาย MRCF จากสื่อทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อสารมวลชนในระดับปานกลาง ผ่านช่องทาง Website Line และ Facebook อีกทั้งยังได้รับการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม GIS และได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลสามารถนำไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ได้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาลีรัตน์ สุคติ (2543: 97) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การได้รับการฝึกอบรมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีผลต่อการปฏิบัติงานดีขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546: 54) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ชาตรี จันทรตา (2552: 79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มี

ผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

2.2.1 การรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลก็มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัยทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสนใจ และศึกษาหาความรู้จากช่องทางการสื่อสารต่างๆ ส่งผลให้เกิดความรู้และมีความมั่นใจในการนำไปขยายผลและถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยให้เกษตรกรเข้าใจและปฏิบัติตามได้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิชุดา เศรษฐมุทร (2553: 84) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว

2.2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัยมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลก็มากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหากมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติแล้วย่อมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับหรือมีอยู่มาปรับใช้กับระบบงานได้ ซึ่งตามวิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย (กรมส่งเสริมการเกษตร 2557: 43-49) กำหนดวิธีการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยมีวิธีการดำเนินการให้มีการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม เลือกพันธุ์ผักต้านทานโรคแมลง การจัดการดินและปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชตลอดจนการดูแลรักษาต่างๆ ซึ่งเป็นหลักการในการทำงานที่สอดคล้องกับหลักการตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร การติดต่อสื่อสาร 2 ทาง ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

2.2.3 การได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้นโยบาย MRCF มาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับทราบวัตถุประสงค์ และทิศทาง การดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2533: 190) อ้างถึงใน สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว (2551: 88) กล่าวไว้ว่า นโยบายและการบริหารที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายต่างๆ จะต้องไม่ขัดแย้ง นโยบายย่อยจะต้องสนับสนุนนโยบายใหญ่ รวมทั้งต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความแน่นอนในขณะบังคับใช้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ชาตรี จันทรตา (2552: 79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF ในระดับที่มาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และทิศทางของนโยบาย โดยยุทธศาสตร์ เชาว์วิทยา (2556: 93) สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปใช้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมองในรายประเด็นก็พบว่าทุกประเด็นมีระดับความจำเป็นมากที่สุดเช่นกัน เนื่องจากเกษตรกรตำบลต้องการให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการนำวิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงาน และร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม โดยต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่และมีการประสานและให้บริการเกษตรกรด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล

2.2.5 ช่องทางการติดต่อสื่อสาร จากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการ

ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร และระดับการติดต่อสื่อสารมาก การปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ก็มากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการติดต่อสื่อสารที่ใกล้ชิด และมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึงส่งผลให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่น ความเข้าใจและได้รับความร่วมมือในการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรส่งผลให้การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ควรศึกษาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย และนโยบายการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ให้เข้าใจอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Website Line และ Facebook

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ควรประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF รายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการปรับใช้กับการดำเนินงาน โครงการต่างๆ ต่อไป

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย นโยบายการส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF และข่าวสารต่างๆ ผ่านทาง Website Line และ Facebook เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีการเข้าถึงและใช้สื่อ IT ในระดับมาก

2) การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ควรมีการทำสัญญาข้อตกลงในการใช้งานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ข้อมูลภูมิสารสนเทศ เช่น shape files หมู่บ้าน shape files ข้อมูลทางการเกษตร shape files ข้อมูลภัยพิบัติต่าง ข้อมูลแผนที่ที่เป็นปัจจุบันในระดับกระทรวง กรม เพื่อการใช้งานแผนที่ได้อย่างแพร่หลาย

3) เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพควรมีการจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ปรับปรุงระบบสารสนเทศกรมส่งเสริมการเกษตรให้

สามารถรองรับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์ และการใช้งานโปรแกรม GIS

4) ควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อ การบริการแก่เกษตรกรที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว โดยการนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือปัญหาของเกษตรกรมาใช้ในการกำหนดพื้นที่ กลุ่ม หรือ รายบุคคล และ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ควรให้การ สนับสนุนงบประมาณการจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยการฝึกอบรม และ การศึกษาดูงานการผลิตพืชผักปลอดภัย เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสุขภาพ และอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนให้เกษตรกร มีการขยายพื้นที่การผลิตพืชผักปลอดภัยครอบคลุมทุกพื้นที่

2) หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ที่มีข้อมูล แผนที่ที่เป็นปัจจุบันควรมีการแบ่งปันการใช้ข้อมูลอย่างแพร่หลาย และครอบคลุมทุกพื้นที่

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษาผลการดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร ลุ่มมาตรฐาน (พืชผัก) ในพื้นที่อื่น หรือโครงการอื่นที่ดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนิน โครงการให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF (Mapping, Remote Sensing, Community Participation , Specific Field Service) เพื่อเป็นการ ยืนยันการใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและภารกิจ ต่างๆ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูล และขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการ มีส่วนร่วม เป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการจากภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ทันสถานการณ์ และ ทัวถึง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2555 กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ.
- _____. (2557). การบริหารจัดการเชิงระบบในงานส่งเสริมการเกษตร หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการพิเศษ คณะทำงานจัดทำบทเรียนรูปแบบออนไลน์ (e-Learning) เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพฯ.
- _____. (2557). คู่มือการปฏิบัติงาน โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พีชพีค) กรุงเทพมหานคร สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กฤตวรรณ เวชกิจ. (2555). การยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในตำบลลาวีอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- กิตติยา ชนะกิจ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่ทหาร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- กิตติภรณ์ กำแพงแก้ว. (2552). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (พืชสวน) จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เขตอำนาจศาลปกครอง ภาคเหนือตอนบน. (2558). สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=880892&page=6>.
- ครรชิต แสงกระจ่างวงศ์. (2550). คู่มือการผลิตพืชผักปลอดภัย. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- ฉลอง โดยะบุตร. (2551). สมรรถนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ชาติร์ จันทร์ตา. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ดิเรก ฤกษ์ห่อราย. (2527). *การส่งเสริมการเกษตร หลักการและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธวัชชัย วีระกิติกุล. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง.
- นวนิต เนียมมาลัย. (2551). *สมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญธรรม จิตต่อนันต์. (2540). *ส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2557). *ตัวแปร ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2557). *การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* (หน่วยที่ 7). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2527). *วิธีการส่งเสริมการเกษตร*. ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- _____. (2556). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรเพชร กีนดี. (2552). *การยอมรับแนวทางในการปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรณีศึกษานุเคราะห์วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี*. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- มาลีรัตน์ สุกโต. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

- ขงยุทธ ศรีเกี่ยวพัน และคณะ. (2555). การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ยุพเรศ เชาววิทยา. (2556). การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ยุพวัลย์ ทองใบอ่อน. (2540). ความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีในจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ระรื่นจิต ต้าเลิศ. (2549). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- รัชณี เทพสถิต. (2552). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วิรัชฎ์ คงคะจันทร์. (2535). หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.
- วสันต์ กู้เกียรติกุล. (2545). ระบบส่งเสริมการเกษตรที่ควรจะเป็น. สืบค้นเมื่อ : 7 กรกฎาคม 2557, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/53266>.
- วิชุดา เสพสมุทร. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วินัย ศรีวัต และคณะ (2546). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการผลิตมันสำปะหลังในระดับจังหวัด : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น. การสัมมนาวิชาการเกษตร ประจำปี 2556 , 27-28 มกราคม 2546 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศรัณยา ชูรัตน์. (2556). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- ศักดิ์เดชนันท์ วงศ์นาม. (2555). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อรูปแบบการใช้ e-Extension เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมเกียรติ ขาวสมบูรณ์. (2537). *การคาดหวังของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดลำปางต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่*. (การค้นคว้าอิสระวิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมศักดิ์ พรหมพันธุ์ห้าว. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ สมบูรณ์. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- สุธีรา สถาปัตย์. (2555). *การยอมรับการใช้สารชีวภาพเพื่อลดและทดแทนการใช้สารเคมีในการผลิตพืชปลอดภัยของเกษตรกรจังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุกัญญา อธิปอนันต์. (2557). *ระบบส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2557, จาก www.research.doae.go.th/webphp/pttsongserm.pp.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 เชียงใหม่. *ประวัติการก่อตั้ง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2557, จาก <http://www.ndoae.doae.go.th/about.html>.
- อภิสิทธิ์ บุญเกิด. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อัญชัญ นุ่นละออง. (2551). *ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2551 ในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เอกรินทร์ โปตะเวช. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, มหาสารคาม.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง

การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF
 ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่
 (โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ. 2557)

คำชี้แจง : 1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการส่งเสริมการผลิตพืชผัก ปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

2. เลขที่แบบสอบถามมีไว้เพื่อการติดตามแบบสอบถามเท่านั้น

3. แบบสอบถามการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

4. ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ (✓) หน้าข้อความที่ต้องการและ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล

- 1.1 เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง A1
- 1.2 อายุ..... ปี (ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปนับเป็น 1 ปี) A2
- 1.3 ระดับการศึกษา A3
- ( ) 1. ระดับอนุปริญญา (ปวส.) ( ) 2. ระดับปริญญาตรี
- ( ) 3. ระดับปริญญาโท ( ) 4. อื่น ๆ (ระบุ) .....
- 1.4 ระยะเวลาการทำงานทั้งหมด.....ปี A4
- 1.5 ระยะเวลาในการรับราชการ.....ปี (นับตั้งแต่เริ่มทำงานกรมส่งเสริมการเกษตร)
- A5
- 1.6 เงินเดือนในปัจจุบัน.....บาท/เดือน A6
- 1.7 ระดับตำแหน่งของท่าน A7
- ( ) 1. ระดับปฏิบัติการ ( ) 2. ระดับชำนาญการ ( ) 3. อื่น ๆ
- .....
- 1.8 ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมการใช้งาน โปรแกรม GIS หรือไม่ A81
- ( ) 1. ไม่เคย ( ) 2. เคย.....ครั้ง A82
- 1.9 ท่านเคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ นโยบาย MRCF หรือไม่ A91
- ( ) 1. ไม่เคย ( ) 2. เคย.....ครั้ง A92
- 1.10 จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบลทั้งหมดในอำเภอ.....ราย A10
- 1.11 จำนวนพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบ.....ตำบล.....หมู่บ้าน A11.1 A11.2
- 1.12 ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้า A12
- เกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.2557
- ( ) 5. มากที่สุด ( ) 4. มาก ( ) 3. ปานกลาง ( ) 2. น้อย ( ) 1. น้อยที่สุด

**ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูล และความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการ
ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF**

2.1 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสาร

2.1.1 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารการผลิตพืชผักปลอดภัย

B1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่เลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. สื่อบุคคล						☐ B11
1.1 ผู้บังคับบัญชา						☐ B111
1.2 เพื่อนร่วมงานในสำนักงาน						☐ B112
1.3 เพื่อนทั่วไป						☐ B113
2. สื่อกิจกรรม						☐ B12
2.1 การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา						☐ B121
2.2 การจัดนิทรรศการ						☐ B122
2.3 การอบรม						☐ B123
2.4 การประชุม						☐ B124
2.5 การสัมมนา						☐ B125
3. สื่อสารมวลชน						☐ B13
3.1 เอกสารทางราชการ						☐ B131
3.2 สิ่งพิมพ์						☐ B132
3.3 วิทยุกระจายเสียง						☐ B133
3.4 โทรทัศน์						☐ B134
3.5 อินเทอร์เน็ต						☐ B135

2.1.2 แหล่งข้อมูลและระดับการรับรู้ข่าวสารนโยบาย MRCF

 B12

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. สื่อบุคคล						☐ B121
1.1 ผู้บังคับบัญชา						☐ B1211
1.2 เพื่อนร่วมงานในสำนักงาน						☐ B1212
1.3 เพื่อนทั่วไป						☐ B1213
2. สื่อกิจกรรม						☐ B122
2.1 การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา						☐ B1221
2.2 การจัดนิทรรศการ						☐ B1222
2.3 การอบรม						☐ B1223
2.4 การประชุม						☐ B1224
2.5 การสัมมนา						☐ B1225
3. สื่อสารมวลชน						☐ B123
3.1 เอกสารทางราชการ						☐ B1231
3.2 สิ่งพิมพ์						☐ B1232
3.3 วิทยุกระจายเสียง						☐ B1233
3.4 โทรทัศน์						☐ B1234
3.5 อินเทอร์เน็ต						☐ B1235

2.2 การเข้าถึงข้อมูลทั่วไปและการใช้สื่อ IT

B2

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่เลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการใช้สื่อ					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. Website						☐ B21
2. E – mail						☐ B22
3. Facebook						☐ B23
4. Line						☐ B24
5. You tube						☐ B25
6. Skype						☐ B26
7. Twitter						☐ B27
8. Google plus						☐ B28
9. Instargram						☐ B29

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย

 B3

คำชี้แจง แบบสอบถามส่วนนี้ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความใดถูกต้องตามหลักการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย โดยตอบว่า ผิด หรือ ถูก กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
1	พืชปลอดภัย หมายถึง พืชที่ระบบการผลิตอาจมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร			☐ B31
2	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้อาจมีสารพิษตกค้างหรือปนเปื้อน แต่ไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข			☐ B32
3	เลือกพื้นที่ปลูกไม่เป็นแหล่งสะสมของโรค และแมลง			☐ B33
4	เลือกดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก			☐ B34
5	การผลิตพืชผักปลอดภัย ห้ามใช้ สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิด			☐ B35
6	การเตรียมดินให้ถูกต้องช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตได้ดี ลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจจะเกิดในช่วงการผลิตได้เป็นอย่างดี			☐ B36
7	เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 1,000-2,000 กก./ไร่			☐ B37
8	เชือรำไตรโคเดอร์มาใช้เพื่อป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช			☐ B38
9	การพ่นสารเคมีควรทำความเข้าใจคำแนะนำในฉลาก และฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือช่วงเย็นขณะลมสงบ หลีกเลียงแสงแดดจัดหรือลมแรง ผู้ฉีดพ่นอยู่เหนือลมตลอดเวลา			☐ B39
10	ควรล้างผักกินใบทุกชนิดก่อนนำส่งตลาด			☐ B310
11	การเก็บรักษาผักสดหลายๆชนิดรวมกัน ไม่ก่อให้เกิดผลทางลบกับผักชนิดอื่นๆ เช่น เก็บมะเขือเทศรวมกับผักกินใบ			☐ B311
12	ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำในฉลาก			☐ B312
13	เชือรำบิวเวอเรียใช้เพื่อป้องกันกำจัดโรคพืช			☐ B313

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตพืชผักปลอดภัย	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
14	ผักที่มีใบสวยงามไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช เป็นผักที่มีความปลอดภัย			☐ B314
15	การใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่นๆ			☐ B315

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

 B4

คำชี้แจง แบบสอบถามส่วนนี้ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความใดถูกต้องตามนโยบาย

MRCF โดยตอบว่า ผิด หรือ ถูก กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
1	นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาทและอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรให้ชัดเจน			☐ B41
2	นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดการ เกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง			☐ B42
3	ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาให้เป็น เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ (Smart Extension Officer)			☐ B43
4	ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร			☐ B44
5	ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามที่กรมส่งเสริม การเกษตรกำหนด			☐ B45
6	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานใน พื้นที่จริงแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถเข้าใจและ สามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน			☐ B46

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
7	ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา			☐ B47
8	กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และมองภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกัน			☐ B48
9	ใช้การบริหารจัดการข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเวทีส่งเสริมการเกษตร ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม			☐ B49
10	Community Participation เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรเท่านั้น			☐ B41 0
11	ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน			☐ B41 1
12	ให้บริการเกษตรกร เน้น การสื่อสารทางเดียว (One-way communication)			☐ B41 2
13	ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในลักษณะ Win – Win Situation			☐ B41 3
14	ใช้กลไกต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ที่มีอยู่ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในพื้นที่			☐ B41 4
15	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมตามที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นสมควร			☐ B41 5

2.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริม
การเกษตรมิติใหม่ MRCF B5

คำชี้แจง แบบสอบถามขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความใดถูกต้องตามหลักการส่งเสริมการ
ผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF โดยตอบว่า ผิด หรือ ถูก
กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตาม ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
1	ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า			☐ B51
2	ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น			☐ B52
3	การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าใจข้อมูลสถานการณ์ ศักยภาพของชุมชนในด้านความเหมาะสมของพื้นที่			☐ B53
4	การจัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่ที่ถูกต้องนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง			☐ B54
5	ข้อมูลเชิงแผนที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นสภาพพื้นที่ได้อย่างชัดเจนโดยไม่จำเป็นต้องลงปฏิบัติงานในพื้นที่จริง			☐ B55
6	Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์			☐ B56
7	ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ เป็นช่องทางเดียวที่ดีที่สุดในการรับส่งและสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว			☐ B57
8	การทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร มีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีเครือข่าย (ผู้ร่วมงาน) และผู้นำทางความคิดของชุมชน (ผู้มีอิทธิพลทางความคิด)			☐ B58
9	Community participation เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น อคม. สบกด. ศจช. สช. อปท. ฯลฯ			☐ B59

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ความรู้ความเข้าใจ		
		ถูก	ผิด	รหัส
10	การทำงานการเรียนรู้ร่วมกันและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน จะได้ทิศทางเทคโนโลยีการผลิตพืชผักปลอดภัย และการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน			☐ B510
11	Specific Field Service เป็นการให้บริการแบบเฉพาะเจาะจงพื้นที่ทางการเกษตรเท่านั้น			☐ B511
12	การกำหนดพื้นที่ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยเป็นการกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรอำเภอ			☐ B512
13	ศึกษา ค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล ข้อมูล และผู้รู้ มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย			☐ B513
14	จัดทำเป็นข้อมูลแผนที่ นำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บันทึก เชื่อมโยงและซ้อนทับกันในแผนที่อย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดเขตส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย			☐ B514
15	นโยบาย MRCF ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม			☐ B515

ตอนที่ 3 ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเกษตรกร

C

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่เลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

ช่องทาง	ระดับการติดต่อสื่อสาร					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. มาพบที่สำนักงาน						☐ C1
2. โทรศัพท์						☐ C2
3. เกษตรกรเชิญไปร่วมประชุมหมู่บ้าน						☐ C3
4. เวทีประชาคมต่างๆ						☐ C4
5. E - mail						☐ C5
6. Line						☐ C6
7. Facebook						☐ C7

ตอนที่ 4 การนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

D

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่เลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่						☐ D1
1.1 จัดเตรียมข้อมูลโดยการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร						☐ D11
1.2 จัดเตรียมข้อมูลประสภณ์ธรรมชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ประสบปัญหาสารเคมีตกค้าง ในดิน และผลผลิต						☐ D12
1.3 จัดเตรียมแผนที่ที่แสดงถึงขอบเขตของตำบล อำเภอ จังหวัด						☐ D13

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	รหัส
1.4 จัดเตรียมคอมพิวเตอร์และโปรแกรมการใช้งาน Arc view , Arc map หรือ QGIS เพื่อนำมาจัดทำข้อมูลแผนที่						☐ D14
1.5 ค้นหาและจัดทำแผนที่ที่แสดงขอบเขตของตำบลให้ครอบคลุมพื้นที่ในความรับผิดชอบ จากเว็บไซต์ และหน่วยงานต่าง ๆ						☐ D15
1.6 จัดทำเป็นข้อมูลแผนที่ นำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องบันทึกเชื่อมโยงและซ้อนทับกันในแผนที่อย่างเป็นระบบ						☐ D16
1.7 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง						☐ D17
1.8 ประยุกต์ใช้ข้อมูลแผนที่ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย						☐ D18
1.9 ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า เทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในการผลิตพืชผักให้ปลอดภัยมากขึ้น						☐ D19
2. Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสารระยะไกล						☐ D2
2.1 ศึกษาอุปกรณ์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เหมาะสมในการสื่อสารทางไกล เช่น โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน เครื่องข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ						☐ D21
2.2 ศึกษา ค้นคว้า ประสานแหล่งข้อมูล ข้อมูล และผู้รู้ มาจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้พร้อมใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย						☐ D22
2.3 ให้บริการแก่เกษตรกรในเรื่องข้อมูลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวทันต่อเหตุการณ์ และมีความถูกต้องเหมาะสม						☐ D23

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	รหัส
2.4 มีการรับส่งและสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ที่รวดเร็ว มีช่องทางให้บริการแก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว						☐ D24
3. Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย						☐ D3
3.1 การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลแผนที่ (Mapping) และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหา ปัญหา ศักยภาพ และความต้องการของชุมชน						☐ D31
3.2 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตร						☐ D32
3.3 จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านและตำบล และบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนท้องถิ่น						☐ D33
3.4 ทำงานกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เช่น ศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาร่วมกัน						☐ D34
3.5 ใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น โรงเรียนเกษตรกรฯลฯ						☐ D35
3.6 การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยประสานงานกับภาคีเครือข่ายในกำหนดเป้าหมายการพัฒนา						☐ D36
3.7 ร่วมกันดำเนินงาน ภายใต้การได้รับประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย (Win – Win Situation)						☐ D37
3.8 เกิดการทำงานการเรียนรู้ร่วมกันและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน						☐ D38
3.9 ได้ทิศทาง เทคโนโลยีการผลิตพืชปลอดภัยร่วมกัน และการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน						☐ D39
4. Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง						☐ D4

ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF	ระดับการนำไปปฏิบัติ					
	5	4	3	2	1	รหัส
4.1 กำหนดเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ในการทำงาน						☐ D41
4.2 กำหนดประเด็นการส่งเสริมเกษตรกรที่ชัดเจนของ แต่ละรายหรือแต่ละกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์						☐ D42
4.3 เตรียมการให้พร้อมในการให้บริการ ทั้งกรณีรายบุคคล และรายกลุ่ม						☐ D43
4.4 ประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใน การสนับสนุนเกษตรกรเป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน						☐ D44
4.5 ให้บริการทางการเกษตรกับเกษตรกรเป้าหมายและ กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน โดยใช้การสื่อสารสองทาง สื่อสารทางไกล กระบวนการกลุ่มและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย						☐ D45

ตอนที่ 5.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผัก

ปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCE

E1

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่เลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด , 4 = มาก , 3 = ปานกลาง , 2 = น้อย , 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	5	4	3	2	1	รหัส
1. ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่						☐ E11
1.1 ข้อมูลภูมิสารสนเทศ						
- ขาด shape file จังหวัด						☐ E111
- ขาด shape file อำเภอ						☐ E112
- ขาด shape file ตำบล						☐ E113
- ขาด shape file หมู่บ้าน						☐ E114
- ขาด shape file ข้อมูลทางการเกษตร						☐ E115
- ขาด shape file ข้อมูลชุดดิน						☐ E116
- ขาด shape file ข้อมูลโซนนิ่งพืช						☐ E117
- ขาด shape file ข้อมูลภัยพิบัติ						☐ E118
1.2 เทคโนโลยีสารสนเทศ						
- ขาดคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ						☐ E119
- ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง						☐ E1110
- ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และการใช้งานโปรแกรม GIS						☐ E1111
2. ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร						☐ E12
2.1 อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร						
- ขาดโทรศัพท์ สมาร์ทโฟน						☐ E121
- ขาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง						☐ E122

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	5	4	3	2	1	รหัส
- ขาดเครื่องจับพิกัด GPS						☐ E123
2.1 อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร						
- ขาดทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสาร						☐ E124
3. ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับ ภาคีเครือข่าย						☐ E13
3.1 การทำงานกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม						
- ขาดการใช้ข้อมูลแผนที่ในการวิเคราะห์ชุมชน						☐ E131
- ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านเวทีส่งเสริม การเกษตร						☐ E132
3.2 การทำงานกับเกษตรกรกรกลุ่มเป้าหมาย						
- ขาดการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย						☐ E133
- ขาดการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ร่วมกัน						☐ E134
- ขาดการใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับกลุ่ม เกษตรกรเป้าหมาย ผ่านเวทีส่งเสริมการเกษตรและกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น โรงเรียนเกษตรกร ฯ						☐ E135
- ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย						☐ E136
4. ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตร แบบเฉพาะเจาะจง						☐ E14
- ขาดการนำข้อมูลแผนที่ ข้อมูลความต้องการ หรือ ปัญหาของเกษตรกรมาใช้ในการกำหนดพื้นที่ กลุ่ม หรือ รายบุคคล						☐ E141
- ขาดการกำหนดประเด็นการส่งเสริมที่สอดคล้องกับ สภาพ พื้นที่ คน สินค้า และสถานการณ์						☐ E142

ตอนที่ 5.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการส่งเสริมการผลิตพืชผัก
ปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF E2

1. ด้าน Mapping จัดทำและใช้ข้อมูลแผนที่

.....
.....
.....
.....
.....

2. ด้าน Remote Sensing ข้อมูลและการสื่อสาร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ด้าน Community Participation ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

.....
.....
.....
.....
.....

4. ด้าน Specific Field Service ให้บริการทางการเกษตรแบบเฉพาะเจาะจง

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านค่ะ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ที่ มส ๐๐๐๙/ ๒๗๑

สำนักงานเกษตรแม่ฮ่องสอน
ถนนขุนลุมประพาส มส ๕๘๐๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามข้อมูลวิทยานิพนธ์

เรียน เกษตรอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน ชุด

เนื่องด้วยนางสาวอรนุช รัตนเลิศสกุล ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๖ จ.เชียงใหม่ โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) ปี พ.ศ.๒๕๕๗ โดยมีเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบระดับตำบล

สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับตำบลตอบแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายวุฒิจิตร เสนิงค์ ณ อยุธยา

เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
โทร.๐-๕๓๖๒-๐๔๙๘
E-mail : maehongson@doae.go.th

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอรนุช รัตนเลิศสกุล
วัน เดือน ปีเกิด	1 มกราคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

